Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...н 21-hээ гарана | № 57 (15680) | 1981 оной мартын 8, воскресенье | Сэн 2 мүнгэн.

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

Хүндэтэ эхэнэрнүүд!

Манай алдарта эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэд, эхэнүүд, hамган, эгэшэ дүүнэр болон басагад!

Бүхы дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүдэй интернациональна ...оор, hаналаа нэтэдэлгын үдэр — Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр — Мартын 8-тай дашарамдуулан, таанадые үнэн зүрхэнhөө, халуунаар амаршалнабди!

Мүнөөнэй hайндэр — баяр ёһололоор илангаяа баян байна. КПСС-эй XXVI съезд hаяхан хүдэлмэреэ дүүргээ. Энэ съезд совет арадай түүхэтэ туйлалтануудые, партиин бата нэгэдэлые, олониитэ зонтой тэрэнэй таһаршагүй нягта холбоотой байдагые онсо тодоор элирхэйлэн харуулаа. Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл совет хүн тухай, экономико болон соёлые саашань хүгжөөхэ, дэлхэй дээрэхи амгалан байдал сахин хамгаалха ба бэхижүүлхэ тухай ленинскэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Коммунистнууд, бүхы ажалшад партиин съездын шиидхэбэринүүдые өөһэдынгөө түрэл, ...ын шухала хэрэгтэ тоолон угтаа. Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедые, тойрон нягтаар жагсаһан совет хүнүүд үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө, арьбалан ба хямгадахын түлөө, табан жэлэй даалгабаринуудые хугасаанһаа урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Социалис Эсэгэ ороной үмэнэ эхэнэрнүүдэй аша габьяанууд асари ехэ. Эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй хамта Советүүдэй засагай түлөө тэмсэһэн, индустриин гигантнуудые бүтээн бодхооһон, совхозууд болон колхозуудые эмхидхэһэн байгаа. Фашизмда эсэргүү дайнай хэсүү шангатай үедэ совет патриоткануудай гайхамшаг тэсэбэри, шэн зориг болон баатаршалга, ажалай талаар эрэлхэг зориг гаргаһан байна. Эхэнэрнүүд фронт ошоһон эрэшүүлэй ба хүбүүдэйнгээ орондо жагсан, орондоо, дайлалдажа байһан армидаа туһалха тон хүндэ уялгануудые даажа абаһан юм. Эхэ оромнай басагадайнгаа ажалай ба дайшалхы габьяае хэзээшье мартахагүй!

Дайнай һүүлээрхи һэргээн бодхоолгодо, шэнэ газар эдэлэн ашаглалгада, оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, тэрэнэй эрдэм болон соёлые хүгжөөн һалбаруулха, ургажа байгаа үетэнэй хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ совет эхэнэрнүүдэй оруулдаг хубитые парти үндэрөөр сэгнэнэ. Таба мянган эхэнэрнүүдтэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон, хорин долоон хүнэй тиимэ нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн байна. Манай олон үндэһэ яһатантай ороной хоёр миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд орденууд болон медальнуудаар тэмдэглэгдэнхэй.

Совет эхэнэрнүүдэй ниитын ба политическэ эдэбхи, общество болон гүрэнэе хүтэлхэ хэрэгтэ тэдэнэй хабаадалга улам ургана. Ленинэй партиин зэргэдэ дүрбэ миллион табан зуу мянга гаран эхэнэрнүүд жагсаһан. 1329 эхэнэр партиин XXVI съездын делегадууд болоһон байна. Миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд арадай депутадуудаар һунгагдаһан, хэдэн арбаад мянган эхэнэрнүүд предприятинуудые, эмхи зургаануудые хүтэлбэрилнэ, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудые толгойлно.

Эсэгэ оронойнгоо аша туһада урма түгэсөөр ажалладагайтнай, ниитын ажал хэрэгтэ эсэшэ сусашагүй эдэбхитэйгээр хабаададагайтнай түлөө хүндэтэ эхэнэрнүүд, таанадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэе!

Эхэнүүд болон үхибүүдые хамгаалга совет гүримай гайхамшаг шэнжэ, социалис обществын жама ёһон болонхой. Совет бүлэ эхэнэрэй энхэргэн сэдьхэлэй элшээр, урин зулгы зангай ульһаар жэгнэгдэн нэбтэрэнхэй. Эхэнэрнүүдтэ үгтэхэ гүрэнэй онсо шагналнууд бии болгогдоһон байна. 305 мянган эхэнэр «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд, омогорхон абажа ябана. Эхэ ёһоной баатаршалгынтнай түлөө, үхибүүдые элүүр энхээр, ажалша бэрхээр, сог залитайгаар, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхээр хүмүүжүүлдэгэйтнай түлөө хүндэтэ эхэнэрнүүд, таанадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэбди!

Эхэнүүд болон үхибүүд тушаа партиин, гүрэнэй зүгһөө гаргагдадаг оролдолгын улам ехэ боложо байһаниинь КПСС-эй XXVI съездын документнүүд дотор элирхэйлэгдэнэ. Эхэнэрнүүд үрэ түгэсөөр ажаллаха, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, һураха ба амарха, соёлой баялигуудта элбэг ехээр хүртэхэ шэнэ арга боломжонуудтай болоо.

Советскэ Союз эб найрамдалай ба арадуулай хоорондын хани барисаанай политика оролдосотойгоор, сэхэ шууд баримталан бэелүүлнэ. Бүү зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулхын түлөө, бүхы гүрэнүүдтэй тэгшэ эрхэтэй, али али талада ашатай туһатай харилсаа холбоо бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ. Манай ороной эхэнэрнүүд бусад социалис оронуудай эхэнэрнүүдтэй гар гарһаа барилсан ябажа, амгалан тайбан, сүлөөтэ, бэсэ дааһан байдал ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ дабшана. Дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай нарые термоядерна түймэрэй үнэһэ шандаруу хэзээшье халхалхагүй гээд батаар этигэнэ.

Хүндэтэ эхэнэрнүүд! Мартын 8-най hайндэрөөр таанадые бүхы оромнай амаршална! Ажалдаа, һуралсалдаа, зохёол бүтээлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай, элүүр энхэ, азатай золтой, гэр бүлэдөө баяртай жаргалтай байхыетнай таанадта хүсэнэбди! Хабарай эдэ үдэрнүүдтэ шэнгеэр, сэсэгүүд болон баярые таанадта хододоо бэлэглэдэг байг лэ!

Коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшад—совет эхэнэрнүүдтэ алдар соло!

Бүхы дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүдтэ халуун амаршалга!

Манай агууехэ социалис Эхэ орон улам бэхижэг, һалбаран мандаг лэ!

Коммунизм мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

ЭХЭ ОРОН БАСАГАДАА АЛДАРШУУЛНА

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР—МАРТЫН 8-да ЗОРЮУЛАГДАҺАН БАЯРАЙ СУГЛААН

Хабарай түүхэтэ тунгалаг hайндэр—Мартын 8 манайда жабхалан hайхан хэмжээр угтагдаа. Энэ жэлэй хабар онсо шэнжэтэй байба. КПСС-эй XXVI съезд hаяхан хүдэлмэреэ дүүргээ. Тэрэнэй шиидхэбэринүүд арад зон тухай, Эхэ ороной саашадаа hалбаран мандаха, амгалан байдал сахин хамгаалха ба батадхаха гэhэн ленинскэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан, ниислэл хотын партиин, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан мартын 6-да СССР Союзай Ехэ театр соо болобо.

Нүхэд **Л. И. Брежневые, Ю. В. Андроповые, М. С. Горбачевые, В. В. Гришинные, А. А. Громыкые, А. П. Кириленкые, А. Я. Пельшиние, Н. А. Тихоновые, Д. Ф. Устиновые, К. У. Черненкые, П. Н. Демичевые, В. В. Кузнецовые, Б. Н. Пономаревые, М. С. Соломенцевые, И. В. Капитоновые, В. И. Долгихые, М. В. Зимяниние, К. В. Русаковые** сугларагшад нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаа.

Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүү хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд болон соёлой ажал ябуулагшад президиумдэ һуубад.

Баярай суглаае Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **П. А. Воронина** нээгээ.

Совет эхэнэрнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгые КПСС-эй МГК-гай секретарь Р. Ф. Дементьевагай уншахадань, сугларагшад халуун альга ташалгаар угтаба.

Р. Ф. Дементьева элидхэл хэхэдээ, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр—Мартын 8 мүнөө жэлдэ КПСС-эй XXVI съездын үүсхэһэн политическэ ба ажалай бүгэдэ ниитын дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ тэмдэглээ. Совет эхэнэрнүүд, манай бүхы арад зондол адляар, ерээдүйнгөө байдал тээшэ этигэлтэйгээр харана, Ленинэй партида захагүй ехээр этигэнэ, КПСС-эй съездын шиидхэбэринүүдые нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ, һайшаана гэбэ.

Станогуудые бүтээдэг С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ заводой токарь, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, КПСС-эй XXVI съездын делегат **Е. П. Копьев** эндэ сугларагшадые Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрөөр амаршалаа.

Московско областиин Подольско районой «Вороново» совхозой үнеэдые машинаар һаадаг оператор **Л. П. Филина** трибунада гараба. Би мал ажалда хүдэлмэрилдэгби. Леонид Ильич Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ хэһэн элидхэл дотороо мал ажалые габшагай һалбари гэжэ нэрлээ. Ехэл аятай, баярлахаар байба.

Түсэбтэ табан жэл бүхэн ороной намтарта, хүн бүхэнэй намтарта һайн үрэ дүн үлөөдэг байна. Үдэр бүриингөө ажалые Эхэ орондоо зорюулан, тэрэнээ бүри хүсэтэй, бүри һайн һайхан болгонобди гэжэ омогорхолтойгоор мэдүүлбэ.

Бүлэ ба эхэнүүд тухай партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үнэн зүрхэнэй, анхарал оролдолгоор нэбтэрһэн үгэнүүдые тон ехэ баяртайгаар угтаабди,—гэжэ СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, хоёрдохи Московско медицинскэ институдай кафедрые даагша **О. В. Волкова** мэдүүлээ.

Ниислэл хотын пионернүүд һайндэрөөр дашарамдуулан, сугларагшадые амаршалба.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг дотороо: түрэл партияа тойрон нягтаар жагсаһан Москвагай эхэнэрнүүд, бүхы ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые, партиин XXVI съездын тодорхойлһон КПСС-эй генеральна хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлэн, саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаха, коммунизмын агуу нангин зорилгонуудай түгэс илалтын түлөө тэмсэлдэ зорюулдаг оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ арьбадхаха байха гэжэ нэгэн һаналтайгаар найдуулба.

(ТАСС).

XXVI СЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ

«Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй коллектив түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ «КПСС-эй XXVI съездэ — габшагай ажалай 26 недели» гэһэн уряа доро эршэ түгэс хүдэлжэ, баясамаар дүнгүүдые туйлаа юм. Эндэ «XXVI съездын нэрэмжэтэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлээ, шэнэ шэнэ зүйлнүүд бүри һайнаар оёгдодог болоо. Жэшээнь, жэлэй эхинһээ хойшо эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй хубсаһа оёлгоор 35 шэнэ модель нэбтэрүүлэгдэбэ. Мүн энэ хугасаада захил хэгшэдтэй 2 конференци үнгэргэгдөө.

— Байгша оной хоёр һарынгаа даалгабари февралиин 23-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур хоёр мянган түхэритэй хубсаһа хунар оёхо гэһэн уялгаяа үлүүлээбди,— гэжэ тус нэгэдэлэй партийна организациин секретарь Лариса Викторовна Рассадина омогорхоно. —Мүрысөөншье нилээхэн лэ эршэ охитой байгаа гээшэ. Нэгэдэлэймнай 100 гаран оёдолшод хоёр һарынгаа түсэб энэ үдэр дүүргэһэн тухайгаа, харин Галина Андрияновна Маковеева, Валентина Ефимовна Викулина, Розалия Цыреновна Дандарова. Нил Федорович Сулыгин гэгшэд бүри эртэ элидхээ.

«Одон» ательегэй Фирдаус Ибрагимовна Минулинагай бригада социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, «XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн Татьяна Никитична Понушковагай халаан иимэ нэрэ зэргэтэй болохо золтой байгаа.

Мүнөө үедэ нэгэдэлэй оёдолшод КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн гүнзэгы удхатай элидхэлые үргэнөөр шүдална.

Г. БАДМАЕВА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй хубсаһа заһажа оёдог цехэй политинформатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Марина Борсоева забһарлалай үедэ хамта хүдэлдэг нүхэдтөө КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые уншажа үгэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭХЭ ОРОНОЙ ҮНДЭР ДЭЭДЭ ШАГНАЛНУУДЫЕ БАРЮУЛАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев партийна ба гүрэнэй харюусалгата ажал ябуулагшадта Эхэ ороной үндэр дээдэ шагналнуудые мартын 5-да Кремль дотор барюулба.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Съездын үедэ ерээдүйн жэлнүүдэй хэрэгүүдые холо саагуур хараха аргатай болоһон байнабди. Тон ехэ дэлисэ хэмжээнүүдтэй, юрын бэшэ зорилгонууд табигдаа. Гэхэ зуура, манай XXVI съездын хараалһан бүхы юумэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ гээд батаар этигэнэбди. Манай этигэл найдабариин гол үндэһэ һуурinь — хүдэлмэрилжэ шадаха, юу хэхэ ёһотойгоо һайн мэдэдэг хүнүүд болоно.

Ажал ябуулгаараа Эхэ ороной үндэр дээдэ магтаалда, совет арадай мэдэрэлгэдэ хүртэһэн дүрбэн нүхэлтэ мүнөөдэр шагналнуудые барюулхаяа байнаб.

Василий Васильевич Кузнецов «Балта ба Хадуур» гэжэ хоёрдохи алтан медаляар, Ленинэй орденоор шагнагдаа. Тэрэнииe бидэнэр һайн мэдэнэбди, профсоюзуудые толгойлжо хүдэлмэрилһыень һананабди. Василий Васильевич гадаадын политическэ хэрэгүүдтэ олон жэлээ зорюулһан юм, мүн хэдэн жэлдэ Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо байна. Тон ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Энэньшье мэдээтэй. Василий Васильевич онсо эдэбхи эрмэлзэлтэй, шэн ажалша хүн. Хүнүүдтэ анхаралтай аятайгаар хандадаг, тэдэниие эбтэй һайнаар хүдэлгэжэ шададаг онсо шэнжэ шанартай юм. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ажал ябуулгадань таарамжатай зохид, бүтэмжэтэй оршон байдалай батаар тогтоhондо тэрэнэйшье бага бэшэ габьяа бии байха.

Эдуард Амвросиевич Шеварднадзе Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Грузиин коммунистнуудай түгэс болбосоролто хүтэлбэрилэгшэ байһанаа элирхэйлэн харуулаа. Дутуу дунданаудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг, шухала зорилгонуудые зоримгойгоор шиидхэдэг, эдэбхи үүсхэлтэй, шэнэ түрүү юумые дэмжэн дэлгэрүүлдэг, залан шууд ба үнэн сэхэ зангынь тэрэниие республика дотор, мүн саагууршье хүндэтэй болгоһон байна. Грузиин ажал хэрэгүүд урагшатайгаар бүтэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ Грузиин Компартиин зоригжонхой байһаниинь тон һайшаалтай.

Нүхэр Джабар Расулович Расулов мүнөө Социалис Ажалай Герой болобо. Нүхэр Расуловай хүдэлмэрилдэг Таджикистан хадата республика юм. Орон доторхи эгээн үндэр ууланууд Таджигай огторгой доро оршодог. Ажал хэрэгүүдэйнь дэлисэ хэмжээнһээ, ерээдүйдэ хараалагдаһан түсэбүүдһээнь харахада, энэ республика тэндэхи үндэр хада уулануудтай жэшээнэ республика тэндэхи үндэр хада уулануудтай жэшэхээр байна. Таджикистан табан жэлэйнгээ даабаринуудые эрхим һайнаар дүүргэнхэй. Энэ хэрэгтэ Таджикистанай Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, хорёод жэлэй туршада республикын партийна организациин нэгэдэхи секретарь байгша нүхэр Расуловай бага бэшэ аша габьяагай бии байһаниинь элитэ.

КПСС-эй Башкирай обкомой нэгэдэхи секретарь Мидхат Закирович Шакировай габьяануудынь Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргээр тэмдэглэгдээ. Башкир гээшэ элдин хонгор нютаг юм, хүгжэлтэ түгэс гээд нэмэхэ байнаб. Хүсэтэ хими, энергетикэ, машина бүтээлгэ, нефть, хүгжэнги мал ажал, нэлэнхы үргэн таряалан — эдэ бүгэдэ ба бусад олон юумэн энэ автономито республикада бии. Эхэ ороной хамтын хүсэндэ оруулдаг хубитань табан жэл бүхэндэ улам ургана. Эндэшье нүхэр Шакировай ажалай горитой хубитын бии байһаниинь элитэ.

Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй үмэнэ айхабтар ехэ аша габьяатай байһанай түлөө, мүн түрэһөөр 50 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Михаил Сергеевич Горбачев Ленинэй орденоор шагнагдаба.

Тэрэ ажалайнгаа замые 35 жэлэй саада тээ комбайнерой туһалагшаар эхилһэн байха юм. Удаань комсомолой болон партийна хүдэлмэридэ ябаа. Ставрополиин крайкомой нэгэдэхи секретаряар арбаад жэл хүдэлһэн байна. Энэмнай ажахые һайн мэдэхэ, эдэбхитэй, үсэд нэтэрүү хүн юм. Теэдшье Политбюрогой тэрээндэ даалгаһан партийна хүдэлмэриин участок дээрэ ехэ хүсэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха, ашаг үрэ ехэтэй шиидхэбэри бэдэрхэ хэрэгтэй бологдодог. Хүдөө ажахы тухай, агропромышленна комплекс тухай эндэ хэлэгдэнэ бшуу.

Нүхэдүүд, үндэр дээдын шагналаартнай үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ехэ амжалта туйлахыетнай, элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыетнай хүсэнэб!

* * *

Ажал ябуулгыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствода, Леонид Ильич Брежневтэ шагнагдагшад гүнзэгы баяр баясхалан хүргэһэн байна. Коммунизм байгуулхын түлөө, түби дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө ленинскэ партиин, бүхы совет арадай ажал хүдэлмэриин болон тэмсэлэй дайшалхы программые баталһан КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ ба дүй дүршэлөө зорюулхабди гээд тэдэнэр найдуулаа.

Съездын хүдэлмэриин амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаряар нэгэн һаналаар һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, нүхэр Л. И. Брежневые үгэ хэлэгшэд үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна. Партиин эрдэм ухаанай түрүү оюун бодол болон түүхэтэ дүй дүршэл, үе сагаар ба ороной хүгжэлтөөр табигдаһан шухала асуудалнууд болон тэдэниие бэелүүлхэ арга замууд хадаа съезд дээрэ Леонид Ильич Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл дотор нэгэдэн найралданхай гээд тэдэнэр мэдүүлээ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ ЦК-гай, мүнөө үеын гайхамшагта политическэ ба гүрэнэй ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй ЦК-гай Политбюрогой дотоодын болон гадаадын политикые совет хүнүүд бүримүһэн һайшаадаг байна гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Шагналнуудые барюулха үедэ байлсаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, бусад нүхэд шагнагдагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, совет Эхэ оронойнгоо аша туһада үрэ түгэс ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыень хүсэһэн байна.

(ТАСС).

...ОРИЛГОНЬ— ...0 МИЛЛИОН ҮНДЭГЭН

Үдэшэлэн, ажалай үдэрэй һаял дүүрэөд байхада эндэхи клуб соо хүхюун зугаатай хүн зон олон сугларанхай хүүежэ байба.

Үнгэрһэн жэлдэ, мүн бүхы арбадахи табан жэлдэ бүхэроссиин социалис мүрысөөндэ илажа гараһанайнь түлөө Сотниковско шубуунай фабрикада РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг фабрикада болоһонтой дашарамдуулан, мүн КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ болоо.

Сотниковско шубуунай фабрикын коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ үйлэдбэриингөө ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, гүрэнэй түсэб даабарииe амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар ехэ юумэ хэнэ. Жэшээнь, арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы 1980 ондо фабрика 78,1 миллион үлүүтэ үндэгэ абажа, тэрэнһээ гээ 73,7 миллиониинь гүрэндэ худалдаа. Үнгэрэгшэ жэлэй түсэбһөө гадуур 10.7 миллион үндэгэ тушаагаа юм.

КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов тобшохон үгэ хэлэжэ, фабрикын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые ажалдаа эрхим үрэ дүн, амжалта туйлаһанайнь түлөө халуунаар амаршалаад, шэнэ табан жэлдэ үйлэдбэриингөө ашаг үрэ, продукциин шанарые бүри һайжаруулхыень хүсэбэ. Удаань сугларагшадай халуун альга ташалган доро тэрэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугые фабрикын директор А. Я. Соколов, В. И. Якушевич гэгшэдтэ барюулаа.

Фабрикын үндэгэлдэг таханануудые харууһалдаг шубуушадай бригадир Н. В. Шубина ендэр дээрэ гаража, коллективэйнгээ үмэнэ-

— Түрэл Коммунис партиимнай XXVI съездын боложо байһан ехэ удха шанартай үедэ коллективтэ иимэ ехэ шагнал барюулагдажа, баяр дээрэмнай үшөө ехэ баяр асарба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тодо хурса элидхэл соохи үгэ бүхэн совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ омог баярай ошо бадаруулна, һайн һайхан этигэл мүнөө ехэ анхарал оролдолго түлөө бидэ улам һайнаар хүдэлхэ ёһотойбди.

Мүн эндэ үгэ хэлэһэн слесарь-заһабарилагша А. Ф. Остриков, автомашинын жолоошон Н. Н. Юдин, фабрикын директор А. Я. Соколов гэгшэд партиингаа XXVI съездын табиһан асари ехэ хараа түсэбүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ фабрикын коллектив ямар хубита оруулхаб. саашадаа ажалаа улам һайжаруулхын, арбан нэгэдэхи табан жэлэй амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө юу хэхэбибди гэжэ өөһэдынгөө һанамжануудые хэлээ.

Түрүү предприятиин шубуушад өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, ажалаа үшөөл һайжаруулжа, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 80 миллионһоо үсөөн бэшэ үндэгэ абаха, тэрэнэйнгээ 77 миллиониинь гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялга нэгэн дуугаар баталан абаа.

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Удын район.

Партийна ажабайдал

ШЭЛЭН АБАНА, ХҮМҮҮЖҮҮЛНЭ

...«Коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ ябалсаха хүсэлэнтэйб» — гэһэн үгэнүүд партида орохоёо хүсэһэн олон хүнүүдэй мэдүүлгэ соо бэшээтэй байдаг.

Коммунист нэрэ зэргэтэй ябаха, Ленинэй партиин гэшүүн байха хүсэлэн хадаа гүнзэгы удха шанартай зүйл болоно. Гэхэ зуура энэмнай ганса хүсэлөө мэдүүлгээр дүүргэхэ хэрэг бэшэ. Парти хадаа гэшүүн бүхэндөө эгээл шанга эрилтэнүүдые табидаг гээшэ. Тэдэ ехэ эрилтэнүүдые энэ нүхэрнай жэншэдгүй дүүргэхэ хаба шадалтай гү, зоригжол түгэс бэлэдхэлтэй гү гэжэ ехэ наринаар шүүбэрилэн хаража, шалгажа үзэхэ шухала. Арадай манлай бологшо партитай хуби заяагаа холбохо гээшэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг болоно.

Ушар иимэһээ манай районой партийна эхин организацинууд энэ асуудалда онсо анхарал хандуулжа байдаг болонхой. Арбадахи табан жэлэй туршада КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан хүнүүд булта даа өөрыгөө гансал һайн талаһаа харуулһан, ниитын эдэбхитэй хүсэн болможо шадаһан байна. Хэн нэгэ ажалша хүниие партида абахадаа, коммунистнууд өөһэдынгөө суглаан дээрэ тэрээн тухай һанамжаа хэлэдэг, ажаглалта хэдэг гуримтай. Тиигээд лэ коммунист ябаха ехэ этигэл найдабарида хүртэмөөр хүн гэжэ тодорхойлходоо, бодото зохихо шиидхэбэри абадаг гээшэ.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн, барилга-хабсаралгын управлениин, шанаржуулгын фабрикын, мүн Санагын совхозой партбюронууд, Хамниин, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Дүтэлүүрэй совхозуудай парткомууд партида шэнэ хүнүүдые абалгада нарин нягтаар хандана, энэ талаар бэелүүлэгдэхэ эрилтэнүүдые зүбөөр баримтална.

Үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллажа байдаг залуушуул һүүлэй жэлнүүдтэ партида ороно. Энэ ушарта нэгэ жэшээ дурдаһуу. Арбадахи табан жэлэй түгэсхэлэй жэлэй ябажа байха үедэ Далахайн совхозой малшан Екатерина Цыренжаповна Шагдурова партида абтаа һэн. Тэрэнэй намтар юрын лэ хүнүүдэйхи шэнги. Энэ Далахай нютагта түрэһэн, дунда һургуули дүүргэмсээрээ түрэл совхоздоо үлэжэ, жниирэй хүдэлмэришэн ябаа, удаань үхэршэн болоо. Тэрэ нютагайнгаа, коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг байһаараа онсо шалгардаг, үшөө һуража байха үедөө комсомолой организациин секретаряар хүдэлһэн намтартай. Үнэн сэхэ, ажалша һүбэлгэн басаган нютаг зондоо хүндэтэй болохо габьяатай байгаа. Сомоной ба районно Соведэй депутадаар тэрэнэй һунгагдаһан ушар батадхана.

Совхозой урданай коммунистнуудай нэгэн С. Т. Доржиев партида орохыень дурадхаһан һайшаалайнгаа саарһан соо иигэжэ бэшээ һэн: «1972 онһоо совхозойнгоо мал адуулагшаар ажаллахадаа, тэрэ жэл бүхэндэ һайн амжалта туйлажа ябаа. Һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө совхозой дирекци, партбюро нэгэнтэ бэшэ шагнаһан, нэрэ солыень дурдаһан байна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойс нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө Е. Ц. Шагдурова ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн юм».

Урданай малшан, партбюрогой гэшүүн, Ленинэй ордено Ж. У. Цыденов совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, манай Катя хаанашье хүдөлхэдөө ходол һайнаар, үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг, ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг хүн юм. Екатерина Шагдурова манай партиин зэргэдэ жагсаха дүүрэн эрхэтэй, коммунист гэһэн нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябаха бэлиг шадабаритайшье гэжэ тэмдэглээ һэн. Екатерина Цыренжаповна, үнэхөөрөө, коммунист нэрэдээ хүрэмөөр ажаллана, түрүү зэргэдэ ябаха уялгаяа эрид шууд дүүргэнэ. Нютагайнгаа коммунистнуудай этигэл найдабариие бодотоор бэелүүлнэ. Тэрэ районно XXIX, областной XXXI партийна конференцинүүдэй делегадаар һунгагдаха ехэ зол хубида хүртөө бэлэй. Энэ хадаа жииирэй коммунистын үдэр бүриин ажалда, ниитын хүдэлмэридэ үгтэһэн үндэр ехэ сэгнэлтэ болоно.

Партида эрхимэй эрхимүүд шэлэн абтана. Манай районой партийна эхин организацинууд, партийна комитедүүд зэргэеэ бэхижүүлхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэреэ саг үргэлжэ шэнжэлдэг, зохихо тобшолол хэдэг гээшэ. Түбхын түрүүндэ арадай ажахын али бүхы һалбаринууд дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй дундаһаа ажал хэрэгээрээ онсо шалгарһан, сэхэ сэбэр ябадалтай, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадалсадаг хүнүүдые шэлэн абаха зорилго табигдаа, табигдаһааршье.

Тиигээдшье партиин хоёр съездын хоорондохи хугасаада хүдөө ажахын, промышленнэ үйлэдбэриин харюусалгатай участогууд дээрэ хүдэлжэ байһан ажалай олон түрүүшүүл партида абтаһан байна. Холтоһоной уурхайн бригадир С. Г. Клиновицкий, хүдэлмэришэн А. Л. Филиппов, проходчигууд А. М. Грыдин, В. Г. Бычков, малшад В. Х. Лыгденов, Т. Д. Галсанова, С. Х. Доржиева болон бусад олон нүхэд партиин зэргэдэ жагсаһан. Интеллигенциин түлөөлэгшэд багшанар В. Н. Халтинов, Т. Б. Цыбикова, врачнууд О. П. Лосева, Д. Р. Буянтуев, соёлой хүдэлмэрилэгшэд Г. И. Харламов, Т. И. Дорошенко, Л. В. Козлова болон бусадай али бүхы ажал ябуулгань үндэрөөр сэгнэгдэжэ, наһанайнгаа хуби заяае Коммунис партиин хэрэгтэй холбоһониинь угаа һайшаалтай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ комсомолшуудай дундаһаа партида абалга олошороо, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар орогшодой диилэнхи олониинь үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай газарта—уурхайнууд соо, цехүүд болон малай комплекснуудта, хонин гүүртэ, отарануудта үндэр нэрэ солодо хүрэмөөр хүдэлнэ.

Партиин зэргэдэ шэнээр абтагшадтай КПСС-эй райком, партийна организацинууд саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Тэдэнэр залуу коммунистнуудай һургуулида ябажа, үзэл сурталай хатуужал абана, партийна байгууламжын гол асуудалнуудые шудална. Залуу коммунистнууд теоретическа, экономическа һуралсалда ябадаг.

Гэхэтэй хамта партиин залуу гэшүүдэй, гэшүүндэ кандидадуудай харюусалга дээшэлүүлхэ, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые уялгатаар дүүргэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ али олон хэмжээнүүд абтана. Хүн бүхэн партийна даабаритай. Тэрэнээ хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа суглаан дээрэ парткомой гү, али партбюрогой заседани дээрэ тоосожо байдаг гурим олонхи парторганизацинуудта тогтонижонхой. Энэ ушарта Зэдын комбинадай Холтоһоной уурхайн, барилга-хабсаралгын управлениин партбюронууд, Хамниин совхозой партком хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй болонхой.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн тоосоото элидхэл соо тодорхойлогдоһон заабаринуудые бэелүүлэн, районой партийна эхин организацинууд партиин зэргэдэ шэлэн абаха хүдэлмэреэ улам эдэбхижүүлхэ, нарижуулха, залуу коммунистнуудтай ябуулдаг хэрэгээ бүри гуримшуулха, үрэ дүн һайнтай болгохо хэмжээ абаха байһаниинь дамжаггүй.

Г. БАДМАЕВ.

Захааминай район.

НАҺАНАЙ АЖАЛ СЭНТЭ

Январь һарын һүүл багаар һэн. Районой үйлэдбэриин түрүүшүүлэй суглаан дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ байба. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялганuудые нэгэн дууугаар баталан абаһанай удаа түрүүшүүлдэ шагнал барюулжа эхилээ.

Эгээн түрүүлэн Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной фермын һаалишан Сэрэн Аюдаевна Сымбеловае «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнаха гэһэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые КПСС-эй райкомой секретариин уншахада, тэндэ һууһан зоной альга ташалган наяршаба.

Харахан шарайтай, табяад наһанай буряад эхэнэр халта бахардаһан янзатай һууриһаа бодожо, президиум тээшэ ерэбэ. Райкомой секретарь гарыень шанга адхажа, үбсүүндэнь орден зүүлгээд, ажал хэрэгтэнь үшөө ехэ амжалта, ажабайдалдань үшөө ехэ жаргал хүсэбэ. Харюудань «Һайн даа, нүхэр секретарь!» — гэхэһээ бэшэ юушье хэлэжэ тэрэ шадабагүй.

Энэ шагнал хадаа ганса нэгэ жэлэй туршада тэрэнэй хэһэн ажалыень бэшэ, харин бүхы наһан соогоо хэһэн, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоһон ажалыень сэгнэһэн гэршэ мүн.

Тиимэл хадань Сэрэн Аюдаевна иигэжэ уяраа бшуу. Арбан зургаан наһатайһаа эхилээд, мал ажалда тэрэ таһалгаряагүй ажаллажа ябана. Олонхи жэлнүүдтэнь бүри амаралтадашье гараха сүлөөгүй хүдэлһэн ушарнууд бии. Иигэжэ унтаха хэбтэхые ойлгонгүй ажаллаагүйдэ аргагүй һэн. Саг тиимэ байгаа..

...1942 оной намар һэн. Нютагай олонхи хүбүүд, эрэшүүл фашис булимтарагшадтай тулалдажа, Эхэ ороноо хамгаалжа байба. Ажал хэхэ хүнүүд дуталдаба. Фронтдо эдихэ ууха юумэн, үмдэхэ хубсаһан хэрэгтэй. Эгээл энэ үедэ ажал хэхэ наһаяа арай гүйсөөгүйхэн ябаһан Сэрэн һургуулияа орхижо, буруушанаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Балшар энэ басаганда түрүүшээр хүшэр байгаа ааб даа. Душэ-табин буруу гансаараа эдеэлүүлдэг, уһалдаг, шабааһыень түүдэг байгаа ха юм. Һүүлдэнь һургуулияа үргэлжэлүүлхэ сүлөө болоогүй. Гурбан жэл шахуу буруушанаар хүдэлөөд, хонин ажалда орожо, үнн удаан ажаллаа.

Харин ажахыдань хони саашадаа үсхэбэрилэгдэхэеэ болиходонь лэ, Сэрэн Аюдаевна Могой-Горхоной фермэдэ һаалишан болоо һэн. Тэрэ гэһээр хорёод жэл болохонь. Энэ хугасаада малша эхэнэр ажалаа жэншэдгүй хээд, түсэб даабаряа дүүргээд лэ ябаа.

Һаалишанай ажал хүнгэн бэшэ гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа. Илангаяа фермэдэнь ямаршье оньһожоруулга байхагүй, бүхы ажалаа бар хүсөөрөө хэдэг ха юм. Үнеэдээ гараараа һаана, наг шэбхыень өөһэдөө сэбэрлэнэ. Шэнгэн тэжээлыень үргэбшөөр зөөжэ, үнеэдтээ уулгадаг. Хорёод үнеэ садхааха гээшэ бэрхэшэг. Теэд Сэрэн Аюдаевна, тэрэнэй нүхэд энээнһээ сусардаггүй.

Энэ фермэ ажалша бэрхэ һаалишадаараа суурхалтар үнинэй юм. Эндэ Сэрэн Аюдаевнатай сугтаа хүдэлдэг «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено һаалишад Р. Ж. Дашиева, С. Ж. Комиссарова, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат ябаһан, Ажалай Улаан Тугай ордено Х
Имеева, хэдэн олон
болон Хүндэлэлэй гра
нуудта хүртэһэн С. Д
дунова, У. Ж. Комисса
гэгшэд бүхы наһаараа
лажа, хүндэтэ амара
гараһан юм. Харин
үниинэй һаалишадай
С. А. Сымбеловагай фе
гээ нэрэ солые улам
үргөөд, хүндэтэ амара
гараха сагынь ерэбэ

Аха нүхэдэйнгөө хэжэ
һан ажалыень үргэлжэл
хэ, алдар солыень улам
шань суурхуулха залуу
сагад мүнөө тэндэ ажал
яа ерэнхэй. Тэдэнэр
һайнааршье ажаллажа
хай. Жэшээлхэдэ, залуу
лишад Сима Шарма
Сталина Базарова, Люд
Николаева болон бусад
район соогоо нэрэ
дурдуулжа эхилэнхэй.
мын ажалые залуу ком
нист А. Д. Дашеева шад
бэрхээр хүтэлбэрилнэ.

Түнхэнэй совхозой
шад КПСС-эй XXVI съезд
нэрэтэй солотойгоор угт
түлөө социалис мүрысөө
оролсон, үндэр амжалта
лаа. Гүрэндэ мяха худал
ха хахад жэлэй түсэбые
процент дүүргэһэн тух
съездын урдахана тэд
элидхээ. Һү худалдаха
талай түсэбые мартын
дүүргэжэ шадаа. Энэ ам
тада Могой-Горхоной фер
хүдэлмэрилэгшэдэй оруу
хубита ехэ.

—Фермэдээ булта 15
лишад хүдэлнэбди,—
Сэрэн Аюдаевна хөөр
—Үнеэднай тугаллажа,
сүлөөгүй байнабди. Ми
19 үнеэдэй 14-ниинь ту
лаба. Зарим үнеэдни сүү
дэ 16 килограмм хүрэтэр
үгэнэ. Мүнөө жэл тэж
һайн. Тиимэһээ абаһан
ганууудаа лаб дүүргэхэ
һандаа найданабди.

Сэрэн Аюдаевна гүр
үхибүүнэй эхэ юм. Гүр
лыень эрхим һайнаар хү
жүүлжэ, хүнэй зэргэдэ
гөө. Эрдэм номтойшье
гоо. Эгээн ехэ Татьянань
рядай хүдөө ажахын ин
тут дүүргээд, эжынгээ ал
ладаг фермэдэ ветерина
врачаар хүдэлнэ. Аюша
бүүниинь Зүүн Сибириин
нологическа институт
хан дүүргээд, мүнөө Каба
да барилга дээрэ ажалла
Эгээн одхон Содномынь Н
гон далайн флодто алба
нэ. Үхибүүдынь иигэжэ
рынь ганзагада, хүлынь
рөөдэ» хүргэһэнэйнь
эжыдээ баяртайнууд ябаа

Тээсгэн Сэрэн Аюдаев
гай гүрэн түрын үндэр
налда хүртөөд байха
Содном хүбүүнһээнь иимэ
шэг ерээ: «Эжы, би
шамайгаа орден хайрада
төө гэжэ дуулаад, тэһэ
лааб. Ямар ажалай түлөө
рэ үгтөөб гэжэ би мэдэ
Ухаа мэдээ орохоһоомни
шо хэжэ ябаһан ажалыень
хаража ябаа бшууб. М
надаа үргэхэ, тэжээхын т
үдэр, һүниие ойлгонгүй фе
дээрээл ажаллагша һ
Хэды хүсэ гаргаабши,
һанаагаа зобоообши
Иигээд удангүй пенсид
рахашни. Бишни сэрэгэй
банһаа табигдахаб. О
тиихэдэ эжымнай амар
Мүнөө Таня эгэшэмни
даа туһална ха юм даа. Б
даа. Һайнта даа, бараа

Энээхэн бэшэг соо
юрын малша эхэнэрэй б
намтар харагдахадал
бшуу. Тэрэ гансашье үрэ
гэдээ үргэхэ, тэжээхын т
үдэр, һүниие ойлгонгүй а
лаа бэшэ, харин булта
ажабайдалай һайжархы
лөө, баян дэлгэр ажаһуу
түлөө өөрынгөө хубиие
мэлсэжэ ябаа. Энээгэ
тэрэнэй ажал үнэтэй, с

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААНУУД

ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ҺУЛАДАҺАН ДЭЭРЭҺЭЭ

Тээсгэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо жэлэй дүнгөөр хамтын тоосоото суглаан боложо үнгэрөө. Колхозой түрүүлэгшэ Б. Д. Доргиевай хэлэһэн элидхэл дээрэһээ харахада, үнгэрһэн жэлэй, мүн бүхы арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэһэн байба. Гансал гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб бэелүүлэгдээ. Эндэ Булагайн һү һаалиин комплексын коллективэй аша габьяа ехэ. Эдэнэр үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэлсэжэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, жэл бүхэндэ амжалтатай гарана бшуу. Мүн хонишод И. В. Югов, П. Е. Корнев, М. С. Юдин гэгшэд отарадаа 600 — 800 центнер, Т. Батомункуев, Д. Б. Семенов болон бусад 200 — 400 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, нилээд урагшатайгаар ажаллаа.

Ажахын һалбари бүхэндэ иимэ арга боломжонуудай бии байбашье, тэрэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Энээн дээрэһээ боложо, нёдондо гүрэндэ худалдаһан үхэрнүүдэйнь дунда зэргын шэгнүүр урда жэлэйхиһээ 60 килограмм, хонидой — 10 килограмм доогуур байшоо. Олон мал үхэл гарзада ороһон, эхэ мал олоороо һубайрһан байха юм. Ноохон урдынхиһаа бага абтаа, 100 үнеэн бүриһөө 50 тугал, зуун хонин бүриһөө миил 38 хурьган томо болгогдоо.

Газар тарялан эрхилэлгээршье һайрхаха юумэн үгы. Нэгэшье зүйлөөр түсэб бэелүүлэгдээгүй.

Эдэ бүгэдые гансал ган гасуурһаа болоо гэхээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, урда жэлдэнь муу бэшэ ургаса абтаһан байгаа ха юм. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд ажалай эмхидхэл һулараа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ажалшадта эрилтэ багатайгаар хандана гэжэ шүүмжэлээ.

Түбхын түрүүндэ колхозой правлени хамтаараа хэлсэһэн олон юумэеэ өөһэдөө дүүргэдэггүй, колхознигуудай ажалай журам бэхижүүлхэ талаар эрид шууд хэмжээнүүд абтанагүй гэжэ элирээ.

Ажалай эмхидхэлэй, хиналтын һула дээрэһээ тарялангай газар муугаар элдүүрилэгдэнэ, ургаса хуряалгын үедэ ехэ гээлтэ, хоролто үзэгдэнэ. Наг шэбхэдээ даруулшахаяа байгаад, тэрэниие кукурузын поли дээрэ багаар гаргана. Тиимэһээ тэрэнэй ургасань эрид доошолоо.

Колхозой ахамад агроном В. Б. Бужинаев ажалаа зүбөөр эрхилжэ шаданагүй, агрономическа заабаринуудые үйлэдбэридөө хэрэглэхэ гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ үнэ сэн ехэтэй минеральна үтэгжүүлгэнүүд гутаагдана, шанар муутайгаар тараагдажа, ашаг үрэ үгэнэгүй. Зөөгдэһэн наг шэбхээшье зүбөөр хэрэглэнэгүй. Сортовой үрэпэ хүрэнгэ үйлэдбэрилжэ, ондоо ажахынуудта үгэхэ ёһотой аад, энэ колхоздо үрэһэниинь һэлгэгдэн шэнэлэгдэнэгүй.

Тэжээл бэлэдхэлгые тусгаар һалбари болгожо, ажахын тоосоондо оруулха, үйлэдбэриин хубинуудай хоорондохи тоосоондо чек хэрэглэхэ тухай хэлсэһэн аад, тэрэнь саарһан дээрээ үлэшөө.

Колхозой инженерно-техническа мэргэжэлтэдэй эдэбхи хэшээл багатайгаар хүдэлһэн дээрэһээ трактор, машинанууд тон муугаар ашаглагдана. Эталонно трактор бүхэнөөр 851 эталонно гектарай хүдэлмэри хэхын орондо оройдоо 580 гектар хэгдээ. Тиин эталонно гектарай өөрын үнэ сэн түсэбһөө холо дээгүүр. Хүсэтэ К-700 тракторнууд дүрбэн аад, гурбаниинь үнинэй зогсошонхой. Һараар миин хэбтүүлэгдэдэг тракторнууд, машинанууд эндэ олон.

Эдэ бүхы дутагдалнууд тухай суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн Р-Д. Д. Чагдуров, Б. Д. Домбоев, Г. С. Шестаков, К. А. Югов, А. Г. Югова, Т. И. Князкина болон бусад анхарһан байна.

Гэхэтэй хамта үйлэдбэри дээрэ ехэ арга боломжонуудай бии байһые түрүүшүүл гэршэлжэ үгэнэ. Үнгэрһэн үедэ колхозой луговодууд һайнаар хүдэлөө. Жэшээнь, коммунист луговод Б. Д. Домбоев уһалагдадаг 270 гектар сабшалангай гектар бүхэнһөө жэлдээ 25 центнерһээ доошо ургаса абанагүй. Энэ луговод сабшалангаа һайнаар уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй ашаар лэ иимэ баян ургаса абана бшуу. Мүн пенсионер С. Ф. Таракановский наяад гектар дээрэһээ жэл бүри һайн ургаса хуряадаг. Луговодууд Бриков, Пашинский, Нимаев, Доржиев, Буянтуев гэгшэд баһал сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэжэ, ургасыень дээшэлүүлнэ.

Теэд колхозой правлени эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ ажахыда үбһэ тэжээл дуталдажа, мал ажалда ехэхэн хохидол ушаруулагдана гээшэ.

Хонин ажал дээрэ 140 хүн ажаллана. Колхоз дотор эхэ хонидой 20 отара эмхидхэгдэнхэй. Нёдондо жэл тэдэнэй дүрбэниинь лэ хурьга абаха, хоёрхониинь ноохо хайшалха түсэбөө дүүргээ. Хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ даабаряа нэгэшье отара хүсэлдүүлээгүй.

Ажахын энэ гол һалбарида харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ хүнүүд дуталдана. Хонишодые һурган бэлдэхэ, энээндэ залуушуулые олоор хабаадуулха хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Дайралдаһан лэ хүнүүд хонишоноор табигдана. Тиимэһээ хонидой, хурьгадай гарзалха, һубайрха, бэлшээриһээ алдагдажа, үгы хэгдэхэ ушар олон дайралдана.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ доодо хэмжээндэ байһан зандаа. Табан жэлэй туршада энэ колхоз 5 миллион түхэригөөр гарзатажа гараа. Илангаяа продукциин өөрын үнэ сэн үнгэрүү ехэ болоно. Нёдондо һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 34 түхэригтэ байха аад, тэрэнь аяар 43 түхэригтэ хүргэгдөө. Ноохоной центнер бүхэниинь аяар 960 түхэриг болоо. Үхэрэй мяханай өөрын үнэ сэн 2,5 дахинаар, хонинай мяханай — 1,5 дахинаар дээшэлээ.

Түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхажа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ гээгдэлһээ гараха гэжэ суглаан дээрэ хэлсээ.

Колхозой тоосоото суглаанда партиин Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр С. Б. Жаргалов хабаадаа.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

МҮНӨӨДЭР—ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ЭСТОНИИН ССР. Таллин хотын «Марат» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл орон доторхи трикотаж нэхэн гаргадаг томо предприятинуудай нэгэн юм. Жэлэй туршада эндэ 48 миллион гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэнэ. Мүн эндэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал һуудал һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь эхэнэрнүүд юм. Тиимэһээ тэдэнэй ажалые хүнгэдхэхэ хэмжээ ябуулганууд абтажал байдаг гээшэ.

Нэгэдэлэй цехүүд шэнэлэн һэльбэгдэнхэй, тэдээн дотор үйлэдбэрилхы арга боломжоор түгэс, мүнөө үеын эрилтэ хангама оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

Хүдэлмэрилэгшэдэй социальна эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ предприяти жэл бүри 200 мянган түхэриг гаргашална.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Татьяна Сипкевичэй хүтэлбэрилдэг түрүү бригада хүүгэдэй трикотаж хубсаһа оёдог участогта хүдэлнэ. Залуу оёдолшод «Марат» гэжэ нэгэдэлдэ хүдэлхэ угаа дуратай юм; нэгэдэлэй һаруул уужам цехүүд соо мүнөө үеын эрилтэдэ харюусама оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЭЖЭЭЛ ШАНАРЖУУЛХАДА АШАГТАЙ

Үбһэ тэжээлэй хомор мүнөө үедэ ниитынгээ адууһа малые һайнаар ондо оруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула һолоомыень шанаржуулан буйлуулхада нилээд ашагтай юм. Бүхы тэжээлээ аша үрэтэйгөөр буйлуулан бэлдэхэ хүдэлмэри илангаяа Онохойн совхоздо үргэнөөр ябуулагдана. Эндэ ноябрь һараһаа захалжа, һолоомо избёосхолхо тэжээлэй шэнэ цех ашаглагдаһан юм. Тус цехэй бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай. Энэ цех соо тэжээл холихо «С-12» түхэлэй гурбан түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Мүн «КВ-300» маркын хоёр котёл хабсаргагдаһан байна.

Тэжээл шанаржуулхын тула нэн түрүүлэн һолоомоёо 3—4 сантиметр утаар хэршээд, талха тарянай зүйл, дабһа, избёосхо болон диаммоний фосфадтай холино. Үнеэдтэ эдюулхээр тэжээл бэлдэхэдээ, холисо хэдэг нэгэ түхеэрэлгэдэнь хэршэгдэһэн 800 килограмм һолоомо, 500 килограмм талха тарянай зүйл, 45 килограмм избёосхо, 20 килограмм дабһа, мүн эды шэнээн диаммоний фосфат хэдэг байна. Удаань тус түхеэрэлгэ соогоо халуун уурал оруулжа, гурбан часай туршада дэбтээнэ. Һолоомо иигэжэ шанаржуулхада, малда эдисэтэй байхаһаа гадна, шэмэнь эрид һайжарна. Совхоз тус цехтэ бэлдэгдэһэн иимэ тэжээлээ үнеэдтэ үдэртэ тус бүридэнь 5 килограмм, буруу, хашарагуудта 4 килограмм хүртэхөөр эдюулнэ. Бэлэн болоһон тэжээлээ бүлеэхэнээр малай гүүртэ, фермэ болон хонидой отаранuудта абаашаха түхеэрэлгэтэй трактор, автомашинанууд үгтэнхэй юм. Тиигэжэ тэжээлынь тусхай графигай ёһоор абаашагдадаг байна.

Малай шанаржуулагдаһан тэжээл таһалгаряагүй бэлдэхын тула тус цехтэ хоёр бригада ажаллана. Бүхы цехэй хүдэлмэриие дүршэл ехэтэй Иннокентий Георгиевич Мурзин хүтэлбэрилнэ. Нэгэ бригадань һолоомо хэршэжэ, талха тарянайнгаа зүйлые асаржа бэлэдхэнэ. Харин нүгөөдэнь энэ тэжээлыень ууралда эһээжэ шанаржуулна. Нэгэдэхи бригадада дүрбэн хүн ажаллана. Хоёрдохи бригадада хоёр кочегарһаа гадна, дүрбэн хүн тэжээл шанаржуулан бэлдэнэ. Эдэ бригаданууд хоёр халаанда ажалладаг гуримтай. Хоногой туршада энэ цех 61 тонно шанаржуулагдаһан тэжээл бэлдэнэ. Эндэ бэлдэгдэһэн тэжээлэй тонно бүхэнэй өөрынь үнэ сэн оройдоол нэгэ түхэриг 0,1 мүнгэтэ юм. Иигээд ерэхэдээ, эндэ үнэгүй һайн шанартай тэжээл ехээр гаргагдана гээшэ.

Энэ цех соохи түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа тодхохо үедөө бүхы агрегадуудыень һэльбэн шэнэлжэ хубилгаһан байна. Тиигэжэ түхеэрэлгэнүүдынь бүтээсэтэй, һаадгүй хүдэлгэгдэдэг болоо.

Һолоомо шанаржуулан бэлдэжэ, үнеэдтэ үгэжэ захалһанһаа хойшо совхоздо һү һаалинь эрид дээшэлһэн байна.

Һайн шанартай тэжээл ехээр, таһалгаряагүй бэлдэжэ, адууһа малаа бүрин бүтэнөөр ондо оруулхын тула дурсагдагша ажахыда ехэ ажал хэгдэнэ. Тэжээл шанаржуулха түрүү энэ аргыень районой бусад ажахынуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

Б. ГОМБОЕВ.

Загарай.

Совет орон дотор

ҮРЭМДЭГШЭДЭЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

ТЮМЕНЬ. Главтюменнефтегазай проходчигууд жэлэй эхинһээ хойшо миллиондохи метр хадын породо үрэмдэһэн байна. Тэдэнэй 50 мянга гаран метрынь түсэбһөө гадуур үрэмдэгдөө.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн сибириинхидэй газарай баялигуудые эршэмтэйгээр шэнжэлэн ашаглахадань туһална. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэдэг хоёрдохи Сургутска управлениин коллектив даабариһаа гадуур 20 мянган метр скважина малтаа. Мастер В. Воловодовой толгойлдог бригада илангаяа үндэр дүнгүүдые туйлана. Тус коллектив барилгын хүдэлмэриин болзорые хоёр дахин шахуу хорообо.

«ГОРОД» ГЭҺЭН ПРОГРАММА

Таллинай хуушанай хубиин үйлсэнүүдтэ уужам салуу, тэниглэн болонхой — эдэ үйлсэнүүд мүнөөнһөө хойшо имагтал ябаган хүнүүдэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Политехническэ институдай хото шэнжэлхэ талаар лабораториин мэргэжэлтэдэй һанамжа дурадхалнуудай үндэһөөр городой гүйсэдхэхэ комитет иимэ шиидхэбэри абаһан байна. Дунда зуун жэлнүүдэй архитектурын хүшөөнүүд болохо барилгануудые автомобильнуудай хорото газ болон дорьболгоһоо аршалан хамгаалха, городой түхэл шэнжые тэрэ хэбээрнь үлөөхэ зорилготойгоор иимэ шиидхэбэри абтаһан байгаа.

Эстониин ССР-эй Наукануудай академиин хэдэ хэдэн институдуудай мэргэжэлтэд «город» гэһэн программа бэелүүлжэ байдаг. Ниислэл хотодо транспортын ябадаггүй зоно байгуулһаниинь тус программын нэгэ хубинь болоно. Транспортын ба барилгын асуудалнуудай хажуугаар, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай, соёлой болон ажалшадай амаралтын түбүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар һанамжа дурадхалнуудые бэелүүлхэ асуудал тус программада оролсоно.

(ТАСС).

ХҮСӨӨТЫН ТУГАЛШАД

Новостройкын һаалиин фермэһээ гараад ябатараа, ажахын ахамад зоотехник Н. Б. Будаев хургаараа заажа:

—Тэрүү тэрэ хэдэн байра харана гүт? Тэндэ хүрэжэ, тугалшадаймнай ажалаар һонирхохыетнай дурадханаб. Байра байдалыень газаа талаһаань харахада, хүнэй анхарал татадагшьегүй һаа, досооньоороходо дулаан, арюун сэбэр байдаг юм. Хаража байһан малдаа одоол үнэн зүрхэнһөө хандадаг хүнүүд эндэмнай байдаг гээшэ. Орожо танилсая, — гэбэ. Иигэжэ «Одон» совхозой Хүсөөтын тугалшадтай танилсагдаба.

Анхандаа хада гахайн байра байһан. Мүнөө ондоогоор түхеэрэгдээд, тугал байлгагдадаг болонхой. Эндэхи хүдэлмэриин ямараар, хайшан гэжэ эмхидхэгдэдэгые анхармаар. Эгээл түрүүн, ажахын тугаллаха дүтэлһэн бүхы үнеэд эндэ асарагдажа, түрэлгын тусгаар байрада оруулагдана. Тэдэ үнеэд эндэ түрөөд, 5—6 хоногто һаагдаад, тугалаа орхёод, һөөргөө бусаагдаа. Тулнүүдынь тугалшанай харууһанда орожо, 8—9 һара, заримдаа жэлшье хүрэтэр эндээ байжа тэнжээгдэнэ, томо болгогдоно. Нарай тугал һүн дээрээ байхадаа, шэгнүүрээ сүүдхэдэ 500—700 граммаар нэмээнэ.

Хүсөөтын тугалай гүүртэдэ мүнөө 280-аад тугал байна. Тэдэниие харууһалжа байһан долоон залуу басагадые М. Д. Дардаева ударидана. 20 — 30 жэлдэ энэ ажахыда хүдэлжэ байһан нүхэр Дардаевагай наһанай ехэнхи хубинь тус ажахын мал ажалтай холбоотой юм.

Тус гүүртын коллективэй омогорхохо юумэниинь юуб гэхэдэ, эндэ ороһон залуу мал гарза хоролтодо ороногүй, һараһаа һарада, һүүлэй үедэ жэлһээ жэлдэ 100 процент бүрин бүтэнөөр харууһалагдана. Энээн дээрэһээ эндэ хүдэлжэ байһан тугалшадай ажал хэрэгые магтаха дүүрэн үндэһэтэйбди. Тугалшан бүхэн өөрын секцитэй. Секци бүхэн сагаадагданхай, тугалнуудайнь доро хуурай. Харахада харууһаниинь һайн гэжэ абаһаар мэдэхээр.

—Эхэһээ таһарһан тугалнуудынай шанаржуулагдаһан тэжээл бурдууг хоёрые садатараа эдинэ, ууна. Үбһэеэ тон гамнажа эдюулнэбди. Сүүдхэ соо эһэжэ, эдеэшэжэ байһан бурдууг заабол бүлеэнээр уулгагдадаг. Һүүлээрнь хэршэгдэһэн һолоомо эдинэ. Тиихэдэ уһан заатагүй бүлеэнээр үгтэдэг,—гэжэ бригадир Мария Даниловна хөөрөө һэн.

Үнэхөөрөөшье, тус гүүртын байра байдалай газаа талаһаа үзэмжэ муутайшаг һаань, досооньоороходо, ажалша хүнүүдэй гар элеэр харагдана. Эндэ эмхи гуримшье, журамшье бии. Долоон тугалшанһаа ондоо нэгэ һаалишан һүниин манагша хоёр хүдэлнэ. Һаалишаниинь тугаллаһан үнеэдые 5—6 хоног соо һаана, харин манагша түрэхэ үнеэдээ хаража, тугалыень тодожо абаха үүргэтэй.

Тугалнуудай секци бүхэн тусгаар гуримтай. Наһанайнь хэмжээгээр байрануудай температура доошоо болоно. Томохон болоһон һайн тугалнууд үдэрэй игаабарида газаахи хорёо соо гаргагдана.

Иигэжэ эндэ өөдөө болоһон, тэнжэһэн тугалнууд хабар-намарай үедэ 2—3 бүлэгөөр ажахын нүгөө отделени—Шэнэһэтэ эльгээгдэдэг. Тугалшад салин хүлһэндөө шье гомдолгүй. Тугалнуудай эхээ хүхэжэ байхада—нүүрһээнь, бэшэ үедэ хаһалагдажа байһан тугалдай тоогоор салин хүрнииинь гаргагдадаг байна.

Хорёо соонь сэл хүүбһэтэй гурбан һүри жанэ. «Үлэһэн гурбаяа гэжэ эдиһээр байтараа, шэдээрэ гараха бэшэ ха гүб—гэжэ бригадир хэлэжэ гаа һэн.

Хүсөөтын тугалай гүүр
гол түлэб залуушуул
дэг. Тэдэнэйнь дунда
Светлана Гармаева, Дар
Мошуева гэгшэд ябаһа
шэлтэй болонхой. Туга
ажахынгаа мал һургэл
толгой олошоруулха
тэ бүхы наһаяа, дүршэ
дабаряа зорюулжа яба
ажалай ветеран, габья
малшан М. Д. Дардаева
хон лэ залуушуултай
хүдэлжэ гараа юм. Аж
да мүнөө 2 мянган
тоологдоно. Эдэ үнеэд
тажа байһан ашаг
ургажа, түл түрэсынь
шоржо байһан хэрэгтэ
галшадай габьяа ехэ
тэмдэглэмээр.

В. ТОКТОХОЕВ,
манай корр.

Мухар-Шэбэрэй район.

МҮНӨӨДЭР—ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ЭРДЭМТЭН ЭХЭНЭРЭЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Ленинградай гүрэнэй универ-ситедэй монгол хэлэ, бэшэгэй кафедрые даагша Л. К. Герасимович ниитын эрдэмэй институдай литературоведениин, фольклористикын, искусствоведениин таһагта дахинаа айлшаладаа, хужарламаар һонирхолтой дуулахал хаб гэжэ һанаханхай һэн.

— Найдалтнай нээрээшье бэелэтэй байбал. Монгол ошоо һэмди. Тиихэдээ Түбэй, Хэнтэй, Дорнот аймагуудта ажаһуудаг буряад угсаатантай — уулзаршан, онтохошон зонһоо ушараабди. Тематикынгаа, уран найруулгынгаа талаар ондоо материалнуудые суглуулаабди, — гэжэ филологиин эрдэмэй кандидат Елизавета Васильевна Баранникова улыһа залитайгаар хөөрэ-

Арадай аман үгын дээжые суглуулгада, иимэ һонирхолтой ушар эгээл түрүүшынхеэ болоһон гэжэ дуулаад, Елизавета Васильевнатаи өөрынь хөөрэлдэжэ, зохёохы хүдэлмэри тухайнь мэдэжэ абахые хүсэбэбди. Тус экспедицидэ Монголой Наукануудай академиин түлөөлэгшэ Сампилдэндэв хабаадалсажа, сэгнэшэгүй туһа хүргэлсэһэн байна. Сэсэн ухаагаар сэлгэн байдаг оньһон үгэ, дуу онтохон үльгэрнүүдые үеһөө үедэ дамжуулан, үри хүүгэдтээ мартуулхагүйе оролдодог хүнүүдэй хэлэжэ үгэһэн зохёолнууд өөрсэ шэнжэ байгуулгатай. Илангаяа Дадал, Батширээт сомонуудта ажаһуудаг Бадмын Будажап, Сэнгын Цэрэнжав, Үбхэйн Дамдин гэгшэдые Елизавета Васильевна ехэл дулаанаар дурсана, фольклор шэнжэлэгшэдые эдэнэр бодотоор баясуулаа гээд батална.

Үльгэр онтохонтой бүхы наһаараа ханилһан А. Тороев, Д. Цыренов, А. Онгорхоев, Д. Тагарова гэгшэдтэй эрдэмтэн Е. В. Баранникова уулзажа, үнгэрһэн саг тухай түүрэлгынь бэшэжэ абаһан золтой. Мүн эрдэмэй эгсэ орьёл өөдэ эсэлтэгүйгөөр дабаха харгыдаа бэлигтэй, уран нарин шадабаритай һурган хүмүүжүүлэгшэдтэй байһан юм. Дайнай үедэ Ленинградһаа эвакуацяар Эрхүү хото ерэһэн суута эрдэмтэн М. К. Азадовскидо багшалуулха золдо хүртэһэн. Марк Константинович эдирхэн басаганай оролдолго шадабариин хэзээ нэгэтэ эрдэм бэлиг болон һалбархые зүрхөөрөө мэдэржэ, туһалдаг, дэмжэдэг һэн. Университедээ эрхимээр дүүргэһэнэй удаа Ленинградай университедэй дэргэдэхи аспирантурада орожо һуралсаа. Арад түмэнэй соёл болбосоролдо, гоё һайханда тэгүүлһэниие гэршэлһэн дуунууд, онтохонууд сууряан мэтээр хосорхо ёһогүй, харин уран үгын утаһые эрдэмтэ хүн эблүүлжэ, эхи захынь залгуулха ёһотой гэжэ тодорхойлһон юм. Энэл бодолһоо уламжалан, «Буряадай ажабайдалай онтохонууд» гэһэн темээр кандидадай диссертаци хамгаалаа һэн. Мүн лэ профессор В. Я. Пропп гэгшын хэшээлнүүд саашанхи ургалтадамни шиидхэхы нүлөө үзүүлһэн гэжэ Елизавета Васильевна тоолодог юм.

Аспирантурын удаа Е. В. Баранникова Буряадай багшанарай институтда олон жэлэй туршада багшалжа, залуу үетэниие үльгэр түүхэ, онтохонуудые суглуулхыень уряалдаг, экспедицинүүдые ударидадаг һэн. «РСФСР-эй Гэгээрэлэй отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 1970 ондо Буряадай филиалда үльгэр онтохо суглуулагшадай бүлэгые хүтэлбэрилхөөр уригдаа бэлэй. Энэ ажалдаа орохотойгоо сасуу эдэбхи үүсхэлээ бүри бадаргааба, онтохонуудые олоор хэблүүлхын түлөө хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа. Эрхүү, Москва, Ленинград, Улаан-Үдэ хотонуудай архивуудта хадагалагдаһан бүхы онтохонууд, мүн республикын эрдэмтэдэй суглууһан шэнэ зохёолнууд гурбан ондоо боти болгогдон бүридхэгдэжэ, хэдэн жэлэй туршада гүйсэд хэблэгдэһэн байна. Фольклорой удха шанарые тодорхойлолгодо элитэ хубитаяа оруулһан Ц. Ж. Жамцарано, М. Н. Хангалов, Х. Н. Намсараев, К. А. Хадахнэ гэгшэдэй гар бэшэмэл хүдэлмэринүүдэй сүм шудалагдаһаниинь ойлгосотой ааб даа.

Урагшатайгаар, үрэ түгэс ажаллажа байһан эрдэмтэн эмхидхэгшын, ударидагшын шадабаритай. Тэрэнэй заабари зүбшэл даган, мэргэжэлтэеэ харилсажа эхилһэн С. С. Бардаханова, В. Ш. Гунгаров, бусадшье шэлэһэн замһаа тунхарихагүй гэжэ шиидэнхэй. Е. В. Баранниковагай гар табилгатай статья, монографинууд орон доторнай саг үргэлжэ гаражал байдаг. Хари гүрэндэ, онсолбол, ФРГ-дэ толилогдоһон «Түби дэлхэйн онтохонуудай энциклопеди» соо буряад аман зохёол шэнжэлэгшын статья оруулагдаа һэн. Мүнөө үедэ «Буряадай шэдитэ онтохонууд» гэһэн ехэ хүдэлмэреэ дүүргэнхэй.

— Гэхэһээ гадуур Елизавета Васильевна ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Үнинэй коммунист, институдай таһагай партгрупорг тула залуу кадрнуудые бэлдэлгэдэ шухала хубитаяа оруулалсадаг, — гэжэ институдай партбюрогой секретарь Ш. Б. Чимитдоржиев хөөрөө һэн.

«Гэсэрэй түүхые
гэрдэжэ ерэһэн лэ
буряад хэлэмнай,
Сагаадай Мэргэнэй
самсаан һэлмэдэл,
Ногоодой Сэсэнэй
номии бэлигтэя
буряад хэлэмнай» —

гэжэ поэт Д. Улзытуевай бэшэһэн мүрнүүдые уншахадаа, эрдэмтэн эхэнэрэй урда алас холын дууһашагүй зам зурына, аман үгын дундаршагүй абдар хүлеэнэ гэжэ бодомжолоо бэлэйбди.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. В. Баранникова Ленинградһаа ерэһэн эрдэмтэн Л. К. Герасимовичтай хөөрэлдэжэ байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ТОРГОН ПУЛААД

— Людмила Ламашкеевнада хамаг харюусалгатай хүдэлмэри даалгагдадаг юм. Юундэб гэхэдэ, энэ нүхэрнай ажал хүдэлмэридөө шударгы бэрхэ, дүй дүршэлтэйшье болоһон түрүүшүүлэймнай нэгэн болоно, — гэжэ Ленинэй ордендо мяха-консервын комбинадай консервын цехэй ахалагша мастер Зоя Спиридоновна Левина хөөрэнэ.

...Уданшьегүй дунда зэргын нюргатай, сэбэрхэн шарайтай, сэбсэгэрхэн бэетэй нэгэ залуу басагантай цех соо уулзаа һэмди.

Людмила Ламашкеевна Бальжинимаева холын хойто Хурамхаан нютагта түрэһэн. Бага балшар наһанһаа ажалша малша эхэ, эсэгэнэртээ туһалжа, ажал хүдэлмэриин амта танинhaн...

— Эжынгээ мал ажалда ябахадань, хододоо туһалхые оролдодог һэм, — гэжэ Люда мүнөө хөөрэнэ. — Тиимэһээ арбадахи класс дүүргэһээр, ажал хүдэлмэри хэдэг болохо гэһэн эрмэлзэлни Улаан-Үдын тусхай мэргэжэл олгодог 8-дахи училищида хүргөө бэшэ аал даа, — гэжэ үгээ үргэлжэлүүлнэ.

Люда үшөө училищида байхадаа, комбинадай ажал хүдэлмэри нилээд һайнаар мэдэхэ болоһон юм. Эндэхи цехүүд соогуур ябахадаа, бүхы техникэ болон мяха бүйлуулгын технологи һайнаар шудалха гэжэ оролдодог һэн. Тиимэһээ училищия дүүргээд ерэхэдэнь, бүхы юумэн булта мэдээжэ, булта танил шэнгеэр үзэгдөө һэн. Түрүүшээр залуу басаган олон ондоо «хүнгэн» гэжэ тоологдодог ажал хэжэ ябаба. Бүбэлгэн ухаатай, ямаршье даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө оролдосотой һайнаар хандадаг, саг дарыдань дүүргэдэг тула залуу басаган коллектив соогоо удангүй мэдэгдээдхёо. Тингээд үнишье болонгүй, мяха шулагшын орёо мэргэжэлые шудалжа эхилһэн байна.

Түрүүшын үеэр мяха шулагшад Любовь Васильевна Мамонтова, Александра Степановна Витокина, Леонид Карпович Водопросто гэгшэдэй дүй дүршэлые халан абаха гэжэ оролдоһон юм. Тэдэнэр залуу басаганда өөрынгөө баян дүй дүршэлые дуратайгаар дамжуулан үгэдэг бэлэй.

— Аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар ои мүнөө мяха шулагшын мэргэжэл шудалһан гээшэб, — гэжэ Людмила Ламашкеевна хэлэдэг. Тэрэньшье зүб, он жэлнүүдэй ошохо бүри мяха шулагша нүхэр Бальжинимаевагай дүй дүршэл баяжаа, тэрэнэй эрхимээр ажалладаг тухай һураг суу бүхы комбинат дотор таража эхилээ. Тэрэ үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэхын, ажалай шанар дээшэлүүлхын, үйлэдбэриингөө нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэхын түлөө цех соо дэлгэрһэн хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

— Людмила Ламашкеевна үдэр бүриингөө даабари 120 — 125 процент дүүргэдэг. Тэрэнэй ашаар арбадахи табан жэлэйнгээ даабариие дүрбэн һараар урид гүйсэдхөө һэн. Тэрэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг тула Улаан-Үдын городской Соведэй депутадаар һунгагданхай, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат болонхой, — гэжэ комбинадай парткомой секретарь Владимир Романович Булдаев залуу хүдэлмэришэнине магтана. Людмила Бальжинимаева гэгээрэлэй, соёл культурын, спортын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн юм. Тус комиссиин гэшүүд, тэрэ тоодо депутат Бальжинимаева, Улаан-Үдын авиазаводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд залуушуулай дунда ямар хүдэлмэри ябуулнаб гэжэ һонирхоһон, дуу дунданuудаа усадхаха тушаа һанамжануудаа хэлэһэн байха. Жэшээлхэдэ, уран һайханай коллективэй хүдэлмэридэ залуушуул үшөөшье үсөөнөөр хабаадуулагдана гэһэн ажаглалта депутат Бальжинимаева хээ юм. Энэ талаар абахада, Людмила Ламашкеевна өөрөөшье уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Тэрэшэлэн цехэйнгээ хэдэн басагадые хабаадуулжа шадаһан байна.

Мяха-консервын комбинадай депутадай бүлэгые Галина Георгиевна Кузнецова хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэнэй даалгабаряар депутат Л. Л. Бальжинимаева худалдаа наймаанай, медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие хирэ-хирэ болоод лэ шалгажа, депутадай бүлэгэй заседанида материалнуудые бэлдэдэг.

«Депутат хадаа ажалдаа үльгэр жэшээ харуулха ёһотой. Тэрэшэлэн депутадайнгаа уялгануудые һайнаар дүүргэхын түлөө оролдожол ябагдана,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада депутат Л. Л. Бальжинимаева «Коммунис ажалай ударник», «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ», «Кадрова хүдэлмэришэн» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй.

— Би мүнөө арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 4,5 жэл соо дүүргэхэб гэһэн уялга абанхайб. Тэрэнээ урагшатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэмни, миниин һуралсал туһалха гэжэ һананаб. Мүнөө хаанашье һургуули һудартай хүнүүд хэрэгтэй ха юм,—гэжэ тэрэ тон зүбөөр һанажа ябаһанаа хэлээ һэн.

Людмила Бальжинимаева мүнөө жэлдэ механотехнологическа техникум дүүргэхэнь. Тэрэнэй мэргэжэл шадабаринь тиигэжэ саашадаа улам дээшэлхэ байна.

Ногообтор үнгэтэй торгон пулаадаа хэдэрһэн нэгэ залуухан басаганай ажалаа дүүргээд. Соёлой ордон тээшэ яаража ябахыень хараа һэм. Тэрэмнай урагшаа һанаатай, бэрхэ мэргэжэлтэн, арадай депутат. Людмила Ламашкеевна Бальжинимаева гээшэ. Тэрэ һунгагшадтайгаа уулзажа, хэһэн ажал тухайгаа тоосохо юм. Тэрэнэй ажал хүдэлмэридөө, ажал ябуулгадаа саашадаа бүри ехэ амжалта туйлаха байһандань этигэжэ байгдана гээшэ.

...Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр—Мартын 8-най һайндэрэй урда тээхи маша һайхан, нарата үдэр бэлэй. Хабарай наран элшэеэ һуладхаад, хадын саана хоргодохоор «зэһэжэ» байба. Тэрэ үедэ задарһан ягаан сэсэг мэтэ торгон пулаадаа хэдэрһэн нэгэ залуухан басаганай комбинадаингаа Соёлой ордон тээшэ яаража ябахыень хараа һэм. Тэрэмнай урагшаа һанаатай, бэрхэ мэргэжэлтэн, арадай депутат Людмила Ламашкеевна Бальжинимаева гээшэ. Тэрэ мүнөө һунгагшадтайгаа дахинаа уулзажа, хэһэн ажал тухайгаа тоосоохо, эхэнэрнүүдэй һайндэрэй түүхэ тухай хөөрэхэ байна бшуу. Арадай депутадай ажал хүдэлмэридөө, ажал ябуулгадаа саашадаа бүри ехэ амжалта туйлаха байһандань нэгэшье һэжэг түрэнэгүйл.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Л. Бальжинимаева.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЗҮГЫШЭНЭЙ ДОЛООН ХОНОГ

СОФИ. Болгарида зүгышэнэй заншалта долоон хоног болжо дүүрэбэ. Зүгы үйлэдбэрилгые орон дотор дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ энэ долоон хоног зорюулагдаа. Амтата бүтээлэй зүйл үгэхэһөө гадна, саад болон тарялан ургаса дээшэлүүлгэдэ түлөө үзүүлдэг энэ һалбарые хүгжөөхэ талаар НРБ-гэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет 1990 он хүрэтэр зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөхэ үргэн хараатай программа баталан абаа юм. Тэрэнэй үндэһэн дээрэ зүгы үсхэбэрилдэг ажахынууд тодорхойлогдожо байнхай. Мүнөө орон дотор 620 гаран мянган зүгын бүлэ тоологдоно. Үнгэрһэн жэлэй туршада 6.900 тонно зүгын тоһо абтаһан юм. Байгша табан жэлэй һүүл болотор зүгын тоһо үйлэдбэрилгэ 10 мянган тоннодо хүргэгдэхэ.

УУРАЛААР ХҮДЭЛГЭГДЭДЭГ ТҮРҮҮШЫН ГЕНЕРАТОР

ПРАГА. Ууралаар хүдэлгэгдэдэг түрүүшын генератор Чехословакида бүтээн байгуулагдаба. Ядерна элшэ хүсэнэй үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг Витковицка металлургическа заводой болон Пльзень хотын машина бүтээхэ комбинадай коллективүүд энэ генератор туршалгада горитой хубитаяа оруулаа юм. Ясловске-Богунице хотодо баригдажа байгаа «В-2» гэжэ Чехословакиин хоёрдохи атомна электростанцида туршалга гарагдаһаа һүүлээр тус генератор тэдхогдохо байна.

Витковицка металлургическа завод үнгэрһэн табан жэлэй туршада ашаглалгада оруулагдаһан Чехословакиин эгээн томо промышленнэ объектнүүдэй нэгэн мүн. Энэ оной туршада эндэ ууралаар хүдэлдэг 9 генератор үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Энэ Чехословакиин болон социалис хани харилсаатай бусад оронуудай атомна электростанцинуудта тодхого.

(ТАСС).

АМАН ЗОХЁОЛОЙ АБДАРЫЕ НЭЭХ ЭДЭ...

Сэлэнгын районой Харганаа нютагай соёлой байшанда буряад арадай аман зохёолой үдэшэ үнгэргэгдөө.

Соёлой байшангай уран һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ М. Манзарханова һургуулиин багшанартаи, һурагшадтай, нютагаи залуушуултай хамта энэ үдэшые эмхидхэжэ үнгэргэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай болон ажалай ветеранууд, нютагай эгээл үндэр наһатай үбгэд, хүгшэд энэ үдэшэдэ уригдаһан байна.

Соёлой байшангай фойе, сценэ, зал уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Фойе соо оишэн жэл тахяа жэлтэй золголдон алгасалдажа байһаар зураатай байна. В. И. Ленинэй портрет, 12 жэлэй, эшэгы гэрэи зурагууд, оньһон үгэнүүд ба юрөөлнүүд, угалзануудаар шэмэглэгдэнхэй плакадууд ханануудыень эзэлэнхэй.

Түрэлхи хэлэнэй литературын багша Цыретор Раднажаповна Бадмацыренова үдэшые нээжэ, арадай аман зохёолой удха шанар тухай һонёор, дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Удаань уянгата хүгжэм зэдэлжэ, сценэ дээрэ эдир һурагшад угтамжын хатар наадажа, харагшадые һонирхуулба.

Эртэ урданһаа хойшо сагаан эдеэн жэнхэни буряад ёһо заншалай нэгэ хуби болодог байгаа. Тиимэһээ энэ хатар нааданай аялга хүгжэм доро буряад тэрлигтэй хүүүд, басагад хүндын тэмдэг болгон, нютагайнгаа үндэр наһатайшуулда матаар аягатай сагаан эдеэ баряа.

Нааданай нэгэдэхи хуби соо хонгёо аялгата дуун, хүгжэм зэдэлээ, энэдхэг хатар ба буряад ёохор наадагдаа, шүлэгүүд уншагдаа, Х. Н. Намсараевай зохёоһон «Тахуунай» гэжэ рассказһаа багахан хэһэг болон һургуулиин багша Дари-Дулма Доржиевна Банзаракцаевагай найруулһан «Архи — ами наһанай дайсан» гэжэ шог зугаата интермеди табигдаа.

Энэ үдэшын эгээл һонин юумэниинь гэхэдэ, имагтал сценэ дээрэ табигдаһан концерт хараха бэшэ, харин суглаарагшад — үндэр наһатайшуулшье, эдир наһатаншье— бултадаа хүхижэ баясаха, эртэ урдын буряад арадай дуунуудые дуулалдаха, таабаринуудые таалсаха, оньһон үгэнүүдые ба юрөөлнүүдые хэлэлсэхэ гэһэн һонирхолтой зорилгодоо хүрэһэн байна.

Эгээл олон дуунуудые дуулаһан, арад зондо орёо онсо, сэсэн удхатай таабаринуудые, үреэл үгэнүүдые хэлэгшэдтэ шагнал үгтэхэһөө гадна, «Дэлхэйн сэсэн», «Эрхим дуушан» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо юм гэжэ конферансье болоһон М. Г. Манзарханова, Д. Д. Банзаракцаева гэгшэд соносхоһон байгаа. Һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ Дулмажаб Доржиевна Ринчиновада «Дэлхэйн сэсэн» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, алтан үзэгүүдтэй улаан лентэ зүүлгэгдээ. Энэ нүхэрнай арадай аман зохёолоор һонирходог, ехэ олон оньһон үгэнүүдые, юрөөлнүүдые мэдэхэ байһан байба.

Соёлой байшан соо суглааршад, илангаяа ажалай ветеранууд Г. Д. Базарова, Б-Ц. Е. Ешиева, М. Д. Жамсаранова, Ц. Г. Раднаев гэгшэд хошон енгүү удхатай таабаринуудые залуушуулда таалгуулжа, хүхюун энеэдэ зугаа таһараагүй.

Удаань дуушадай мүрысөөн болоо. Хүгжэм дууншье зэдэлжэ, урданай буряад арадай «Алтан гургалдай» гэжэ дууе совхозой хүдэлмэришэн К. Ш. Будаев гүйсэдхэжэ, «Эрхим дуушан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Спортивна маршын аялга зэдэлээд, нааданай 2-дохи хуби эхилжэ, дүрэ буляалдаанай, боксын, арадай нааданһаа абтаһан «пээр шаалга» гэһэн мүрысөөнүүд үнгэрбэ. Нютагтаа багшалжа байһан СССР-эй спортын мастер, судья Николай Цыдынжапович Чагдуров судейскэ коллегитэй дүн гаргаа. Эдиршүүлэй дундаһаа наймадахи классай һурагша Батуев Солбон, совхозой хүдэлмэришэн В. Д. Жамсаранов гэгшэд «Заан бүхэ» гэһэн эрхим нэрэ зэргэдэ хүртэбэд.

Удаань «Ашата партияа магтанабди» гэжэ дуун дуулагдажа, мүнөө үеын һайхан сагай мандажа байһые гэршэлэн, Коммунис партиин XXVI съездэдэ бэлэг болгогдон зэдэлээ һэн.

Уран хурса, уран нугалбаритай «арадай аман зохёолой абдар нээгдэжэ», иимэ һайхан үдэшэ үнгэргэгдэбэ гээшэ.

Харганаа нютагай бэлигтэ поэт Даши Дамбаев иигэжэ бэшэһэн юм.

Элдин һайхан дэлхэй дээрэ,
Элшээр ехэ наран доро
Эжы абын юрөөл түхөөн,
Ажаһууха арюухан лэ!..

Арадай аман зохёолой үдэшэдэ хабаадаһан хүн бүхэн сэдьхэлдээ һайхан бодол түрүүлэн, поэдэй эдэ үгэнүүдые дабтаһаар тараһан байна.

Н. АРТУГАЕВА.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ЭЛИ ТОДО, АРЮУН ҺАЙХАН ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд элдэб оронуудай хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглагдана. Энэ съезд Ленинэй партиин, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ совет арадай гайхамшаг амжалтануудаи, парти болон арадай үзэл сурталай-политическэ нэгэдэлэй нягта жагсаалай толотомо гэршэ болоожо орохо гээд тэмдэглэгдэнэ. Съездын трибуна дээрэһээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй дурадхаһан эб найрамдалта, болото тодорхой совет үүсхэлнүүдэй ниигта шухала удха шанартай байһаниинь элдэб оронуудай гүрэнэй ба ниитын элитэ ажал ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүд, хэблэлэй материалнууд дотор тусхайлан дурдагдана.

СОФИ. Совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанууд СССР-һээ гадна, мүн бүхы дэлхэйдэ хододоо тон ехэ удха шанартай байдаг, —гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Болгариин гадаадын хэрэгүүдэй министр Петр Младенов мэдүүлбэ. —КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд мүн лэ уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай байна. Уласхоорондын мүнөөнэй байдал КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл дотор марксистско-ленинскэ ёһоор гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ. Совет оронуй ленинскэ гадаадын политикын залан сэхэ байһые съезд дахинаа лаблан батална.

КАБУЛ. Совет коммунистнуудай съезд үнэхөөрөө түүхэтэ ябуулга болоо, —гэжэ НДПА-гай ЦК-гай гэшүүн, Афганистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ш. М. Дост мэдүүлбэ. Л. И. Брежневэй элидхэл дотор хэлэгдэһэн, амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ зорилготой шэнэ бодомжонууд ба тодорхой дурадхалнууд бүхы дэлхэй дээрэ үргэн дэмжэлгэ, ехэ һонирхол үүсхэбэ. Эдэ тодорхой ба амгалан дурадхалнуудые афган арадшье бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй хамта бүрин дэмжэнэ. Афганистандахи революциие интернациональна ёһоор дэмжэлгэйнь түлөө КПСС-тэ, совет арадта гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди. Империализмын хорото балмад ябуулгануудһаа шалтагаалан тон шахардуу болоһон Персидскэ тохойн районой аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилготой СССР-эй дурадхалнуудые бүрин һайшаанабди гэбэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Европын гүрэнүүдэй арадууд, тэрэ тоодо финн арад, СССР-эй гадаадын-политическэ дурадхалнуудые онсо анхаралтайгаар, ехээр һонирхон шэнжэлжэ байна. Эдэнь Европо түбидэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал батадхаха зорилготой. Эгээн шухаланьгэбэл, этигэл найдабари бэхижүүлхэ, тэдэнэй бэелүүлэгдэхэ орон нютагуудые олошоруулха хэмжээнүүд болоно. Энэ үүсхэл Мадридтахи уулзалгада хабаадагшадай зүгһөө һайшаагдан дэмжэгдэхэ гээд найдаха хэрэгтэй, — гэжэ Финляндиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ Калеви Сорса мэдүүлээ.

БОНН. Германиин Компартиин түрүүлэгшэ Г. Мис ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидтэ хандалга эльгээхэдээ, совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанай трибуна дээрэһээ соносхогдоһон амгалан үүсхэлнүүдтэ тодорхой харюу үгэхыень Баруун Германиин правительствые уряалба. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй соносхоһон, Советскэ Союзай шэнэ программые — амгалан байдал хангаха, дайнай аюултай гуламтануудые усадхаха, харилсан этигэлсэлгэ хүгжөөхэ, шахардуу байдал һуларуулгын ба харилсаа холбооной политика үргэлжэлүүлхэ, ядерна зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал болиулха зорилготой үргэн ба үнэн зүрхэнэй дурадхал гэжэ сэгнэхыетнай уряалнаб. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхоолго зогсоохо, тэдэниие хороохо ба хизаарлаха тухай саашадаа хөөрэлдөөнүүдые хэхэ гэһэн совет дурадхалые 1979 оной декабрьда НАТО-гай гаргаһан шиидхэбэреэр ороһон мухардалгаһаань ФРГ-е гаргаха арга боломжо болоно гээд харахыетнай уряалнаб гэжэ хандалга доторнь хэлэгдэнэ.

ЛОНДОН. Лорд Горонви-Робертс Англиин парламент дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Великобританиин правительство совет амгалан дурадхалнуудта тон анхаралтайгаар хандаха ёһотой гэжэ мэдүүлбэ. Амгалан байдал сахилгые үнэхөөрөө шухалада тоолодог байбал, баруун оронуудай таарамжатай, бүтэмжэтэйгөөр хаража үзэхэ ёһотой олон дурадхал Л. И. Брежневэй элидхэл дотор бии. Вашингтоной зүгһөө шаалдаа шууяа багаар гаргаад, совет үүсхэлнүүд тушаа һанал бодолоо эли тодоор хэлэхыень хүсэхэ байнабди гэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. Зүүн ба баруун оронуудай үгээ ойлголсолго туйлаха комитедэй вице-президент, Америкын олониитын мэдээжэ ажал ябуулагша профессор Фрэд Ния иигэжэ хэлэнэ: «Совет-американ харилсаае заһаруулха, уласхоорондын бүхы байдалые һайжаруулха зорилгоор КПСС-эй XXVI съезд дээрэ дурадхагдаһан үүсхэлнүүд мүнөө илангаяа шухала байна. Совет хүтэлбэрилэгшэ дайнай аюулые зайсуулха үргэн, тодорхой ябуулгануудай программа дурадхаба. Энээнһээ үлүү шухала зорилго арадуудта, гүрэнүүдтэ байхагүй. Таару, тон шухала совет үүсхэлнүүдтэ американ захиргаан зохихо харюу үгэхэ гээд найдахые хүсэнэб. Энэ ябуулгые американ ба совет арадуудһаа гадна, мүн бүхы хүн түрэлтэн шухалада тоолоно.

(ТАСС).

ИРАНАИ МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ТЕГЕРАН. Персидскэ тохойн оршон тойронхи гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ США-гай, Англиин, НАТО-да хабаатай бусад оронуудай хамааралгын түсэбүүдые, баруун оронуудай «ашагые» хамгаалһан хээоэртэйгээр тэндэ байдаг сэрэгүүдээ олошоруулха гэһэн һанаашалгыень эрид буруушааһан мэдүүлгэ Иранай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тунхаглаба. Эдэ нютагуудай аюулгүй байдалые хамгаалга эндэхи арадуудай имагтал өөһэдын хэрэг байһыень дурсагдаһан гүрэнүүд оройдоо хэрэгсээнэгүй гэжэ МИД-эй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Персидскэ тохойн оршон тойронхи нютагууд худар эзэрхэг түримхэи американ империализмын улам ехээр шурган орожо байһан тухайда, тэрэнэй сэрэгэй хүсэнүүд олошоруулагдабал, эндэхи түгшүүрилтэ байдалые улам һужэрөөхэ, нютагай шэнжэтэй дайнуудай үүдхэгдэхэ аюул тохёолдуулха, эндэхи гүрэнүүдэй эрхын хаһагдаха, бэеэ дааnги байдалай һандаагдаха тухайда мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

АГРАРНА РЕФОРМО

АЛЖИР. Алжирай Арадай Демократическа Республикада аграрна реформо бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Тэрэнэй мүнөөнэйнь шатада оронои талын районуудтахи үхэр үдхэдэг ажахынуудые хамтадхан нэгэдхэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Гүрэн таряашадай дунда бэлшээриин газар ба мал хубаана, хүдөөгэй ажалшадта урьһа зээлэр мүнгэ үгэнэ.

НИКАРАГУАДА ЗЭБСЭГТЭ ИНТЕРВЕНЦИ ХЭХЭЭР БЭЛДЭНЭ

КАРАКАС. Лукас Гарсиагай зонхилдог Гватемалын хархис засаг США-гай үмэглэлгэ ба тухиралгаар Никарагуа худар зэбсэгтэ дайрагыс хэхын тула хүлһэншэ алууршадан нүрэг бандые өөрынгөө газар дээрэ бэлдэжэ байнхай. Энээн тухайдань Гватемалын эрэлхэг патриот Эллас Бараоной бэлдэһэн, эндэ тараагдаһан элишэлхы документ дотор мэдээсэгдэнэ.

Э. Бараон оронойнгоо революционно хүсэнүүдэй даалгабаряар 4 жэлэй саана Гватемалын сэрэгшэдэй тусхай албан худар нэбтэрэн ороод, США-гай тагнуулшадай, түбэй Америкэдэхи тэдэнэй зарсанарай харата муухай ябуулга тухай нюуса мэдээнүүдтэй удаан саг соо танилсаха аргатай болоһон байгаа. Никарагуа худар зэбсэгтэ интервенци хэхэ, эндэхи оронуудай демократическа хүсэнүүдэй революционно тэмсэлые дараха түсэбүүдтэ Израиль, Ниночедэй фашис бүлэг ба Вашингтоной дахуул болоогшо бусад зарим хархис засагууд мүн лэ хабаадана.

Революционно засагай хэһээлтэһээ хулжан хоргодоһон, Сомосын мүрдэлгэшын албанай агсан хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа хоёр мянган мүрдэгшэд Гватемалын сэрэгэй баазануудта бэлэдхэл гаража дүүргэхэ дүтэлөөд байна.

ШАНГА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

ЛОНДОН. Холбоото Штадуудта албанай хэрэгээр ошоһоной ба президент Р. Рейгантэй хөөрэлдэһэнэй дүнгүүд тухай Великобританиин премьер-министр М. Тэтчерэй Общинануудай палатада хэлэһэн үгэнь правительствада хабаададаггүй партинуудай түлөөлэгшэдэй шанга шүүмжэлэлдэ ороо.

США-да ошоод байха үедөө Англиин правительствын толгойлогшын хэлэһэн балмад мэдүүлгэнүүд лейборис ба либеральна партинуудһаа депутадуудай дурые гутааба. М. Тэтчер НАТО-гай сэрэгэй хүсэ саашадань нэмээхые шухалада тооложо байһанаа элирхэйлээд, Персидскэ тохойдо жандармын уялга дүүргэхэеэ «түргэнөөр доболго хэхэ хүсэн» гэдэгые эмхидхэхэ тухай Вашингтоной һанаашалгые али болохоор дэмжээд, тиимэ хүсэ эмхидхэлгэдэ «хубитаяа оруулхаар» Англи бэлэн гэбэ. М. Тэтчерэй дай жүрөөдэһэн мэдүүлгэнүүд «Англиин арадые гутамшаг байдалда оруулна» гэжэ депутат-лейборист Н. Аткинсон тэмдэглээ. М. Тэтчерэй хэлэһэнниинь эдэ асуудалнуудаар тон олонхи англичануудай һанал бодолые яашье элирхэйлнэгүй гэжэ тэрэ зааба.

Общинануудай палатада М. Тэтчерэй хэлэһэн үгые шэнжэлхэ зуураа, «Дейли Миррор» газетэ редакционно статья дотороо иигэжэ бэшэнэ: «хэрэгтэй болоогүй байтарнь, таанадые хамгаалхамнай гэжэ дурадхадаг ябадал — американ дээрмэшэдалууршадан заншал болоно, тэхэ зуура, иимэ ябуулгада президентнүүдэй, премьер-министрнүүдэй хамааралгүй паань, паин байгаа».

КУВЕЙТ. Персидскэ тохой шадарай оронууд өөһэдынгөө аюулгүй байдал өөһэдөө, гадаадын ямаршье хамааралгагүйгөөр хангажа шадаха байха. Англиин правительствын толгойлогшын шашалга тушаа хэлэхэл, энэ нютагые Англиин колониальна гуримаар зонхилдог үе сагые һанаа һаа —тэрэнэй удха ойлгосотой болохо. «Түргөөр доболго хэхэ хүсэ» эмхидхэхэ хүсэлтэд үнэн бодолой эрилтые хараада абаха, Персидскэ тохойһоо холошог байха ёһотой болоно, —гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

Республикын физкультура болон спортын эдэбхитэдэй суглаан hаяхан болобо. Суглаанда КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, партиин обкомой пропагандын ба агитациин таhагые даагша В. М. Леонов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Анганов, КПСС-эй райкомуудай пропагандын ба агитациин таhагуудые даагшанар, арадай депутадуудай райгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, министерство болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадалсажа, «1980 оной дүнгүүд ба республикын спортын коллективүүдэй 1981 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд» гэhэн элидхэл зубшэн хэлсэhэн байна.

БҮГЭДЫН ХАБААДАХА ХЭРЭГ

—Манай республикын физкультура болон спортын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан хадаа,—гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ **Г. Н. Манжуев** хэлэбэ,— Москва хотодо боложо үнгэрhэн КПСС-эй XXVI съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов гэгшэдэй хэhэн элидхэлнүүдтэй бүхы совет арадай политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда танилсажа, Эхэ ороноо улам баян дэлгэр болгохын түлөө саашанхи хараа түсэбүүдээ табижа байhан үдэрнүүдтэй дайралдаба гээшэ.

«...Москвадахи Олимпиада болбол совет спортсменүүдэй гайхамшагта түйлалтануудые эли, тодоор харуулаа. Гэбэшье манние спортын гансашье үндэр түйлалта бэшэ, харин нэн түрүүн физкультура болон спортдо олон хүнэй хабаадалга хододоо hонирхуулдаг юм...» гэжэ партиин ЦК-гай элидхэл соо тэмдэглэдэбэ. Энээндэнь бидэнэр эрхим амжалтаараа харюусаха болонобди,—гээд элидхэлшэ үгэеэ саашань үргэлжэлүүлбэ.

Москва хотодо болоhон Олимпиин наадануудта хабаадаhан Эхэ ороноймнай спортсменүүд 80 алтан, 69 мүнгэн, 43 бронзо медальнуудые абаа hааб даа. Энэмнай совет орондо физкультура болон спорт хүгжөөхэ талаар түйлагдаhан онсо ехэ амжалта болоно гээшэ. Олимпиин наадануудай судьянараар К. С. Олзоев, В. Е. Гармаев, Г. Г. Ванчиков, Б. В. Мироманов гэгшэд хабаадалсаа hэм шуу. Эхэ хадаа манай республикада спортын бүхы зүйлнүүдhээ хүнгэн атлетикын, дүрэ буляалдаагын барилдаанай, боксын, hур харбалгын улам амжалтатайгаар хүгжэжэ байhые нэн түрүүлэн гэршэлнэ.

Үнгэрөөд байhан арбадахи табан жэлэй туршада манай республикын спортын бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд зарим тэды түйлалтатай гараа. Тэдэнэй дундаhаа 1979 ондо дүрэ буляалдаагын барилдаагаар Европын чемпион болоhон Олег Алексеев, дэлхэйн ба СССР-эй чемпион Борис Будаев, хүнгэн атлетдүүд — Советскэ Союзай чемпионка Татьяна Позднякова, 1500 ба 2000 метрэй зайнуудта СССР-эй рекорд тогтооhон Павел Яковлев, [illegible] уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова, СССР-эй спортын мастернууд Александр Костецкий, Виктор Дульянинов, конькишан Павел Пегов, боксернууд Бадма Батуев, Александр Кондаков, Виктор Намжилов, Ринчин Будаев, hур харбагшад Цыбикмит Жамьяндашиева, Елена Посельская, Анатолий Гармаев болон бусадые нэрлэлтэй.

Арбадахи табан жэлэй туршада республикын спортын бүлгэмүүд уласхоорондын классай спортын арбан, СССР-эй спортын 128 мастерые бэлдэhэн байна. Энэмнай үдэрахи табан жэлэйхиhээ hэргэгүй олон болоно. Хүнгэн атлетикээр тренернүүд—В. Д. Домнин, Б. В. Мироманов гэгшэд, үнгэрөөд байhан үе соо уласхоорондын классай гурбан, СССР-эй спортын 12 мастерые hурган хүмүүжүүлбэ. Бусад тренернүүд соохоо С. Д. Галсанов, Г. И. Грудинин, А. В. Иванников, Н. А. Боброва, бусадые тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ манай республикын түлөөлэгшэдтэ— В. Я. Домнин, Г. Б. Баймеев, В. С. Очиров гэгшэдтэ РСФСР-эй габьяата тренерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Улаан-Үдэ хотымнай спортивна ехэ мурысөөнүүдэй гуламта боложо байhые hайшаан дурдахаар. Үнгэрөөд байhан гурбан жэл соо дүрэ буляалдаагын барилдаагаар, hур харбалгаар болоhон мурысөөнүүд бүхэсоюзна [illegible] республиканска hаа гадна, МНР-эй, Румыниин, Афганистанай [illegible] Энэмнай гадна, Улаан-Үдэ хотодо дүрэ буляалдаагын барилдаагаар СССР-эй, РСФСР-эй, hур харбалгаар СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө, залуушуулай дунда боксоор бүхэсоюзна мурысөөнүүд болохоор хараалагданхай. Эдэ бүгэдэнhөө тобшолол хэхэдэ, манай республикада спортын хүгжэжэ байhан ушар арсашагүй болоно гээд үгэ хэлэгшэд тон зүб тэмдэглэбэ.

—Манай республикын спортсменүүд 1949 онhоо конькигаар урилдажа эхэлhэн түүхэтэй. Тиихэдэ бидэнэр гурбахан стадион дээрэ мурысэдэг, hайндэртэ сугларhандал адляар коньниин урилдаанда хабаадагша hэмди. Тиин 1965 онhоо эхилээд, Улаан-Үдэ хотын стадионууд дээрэ СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэhэн спортсменүүд бии болоо hэн. Тэдэнэй дундаhаа нэн түрүүн Тамара Шевчук, Тамара ба Вячеслав Еременкотонние, удаадахи жэлнүүдтэ шалгарhан Вячеслав Щеглатов, Сергей Воронин, Валерий Мунгалов, Маргарита Журкина болон бусадые нэрлэнэбди. Тиихэдэ Людмила Титова, Юрий Малыхин, Павел Пегов гэгшэд мүнөөшье Буряад ороноо суурхуулhаар. Тэрэ жэлнүүдтэ республикын конькишадай сугларалгадай команда Алсадурна зүгтэ, Сибириин хото городуудта, мүн аха дүү Монголой Арадай Республикада үнгэргэгдэhэн мурысөөнүүдтэ хабаадахадаа, ходоодо шангаа hүүринүүдые эзэлдэг бэлэй... Харин мүнөө: «Алим бэ мүнөө амжалтамнай?»—гэжэ асуугаа hаа, миин лэ альгаа дэлгээд hууха бологдоо. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада спортсмен-конькишадай тоо эрид усөөрөө. Эндэ нэн түрүүлэн республикын спортын бүлгэмүүд, клубууд, дунда hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тренернүүд энэ хэрэгые анхаралhаа алдаа гэжэ хэлэлтэй. Мүнөө республикын, зонын мурысөөнүүдтэ тансал технологическа институдай студентнэр хабаадалсана. Саашадаа эдэ дутуу дунданууддаа усадхажа, урданайнгаа алдар солые hэргээл,—гэжэ технологическа институдай багша, республикын конькишадай ахалагша тренер **Н. А. Боброва** тон лэ зүб шүүмжэлбэ.

Улаан-Үдын горгүйсэдкомой дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ **А. С. Зангеев** үгэ хэлэхэдээ, хотын ажалшадай дунда ГТО-гой комплекс тушаалгын хэр зэргэ ябажа байhан тухай тогтоо. Үнгэрөөд байhан үе соо хотын предприяти, эмхи зургаануудай 27 мянган хүн ГТО-гой нормо тушааhан байна. «Түяана» гэжэ оёдолой нэгэдэл, Улаан-Үдэ станциин локомотивна депо, БМДК, нарин сэмбын комбинадай, шэлэй, авиационно заводуудай хүтэлбэрилэгшэд спортын [illegible] эмхитэй хабаадалсана. Гэхэтэй хамта гэр байрын хажуугаар хүүгэдэй тусхай талмай—каток түхеэрэхэ хэрэгтэ зарим предприяти, коммунальна таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд анхаралаа багаар хандуулна, туhаламжа мүртэй үзүүлнэгүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

—Манай институдай хүтэлбэри студентнүүд болон багшанарай аша туhатайгаар амархын хойноhоо саг үргэлжэ оролдолго гаргажа байдаг гээшэ. Мүнөө Сурхайта нуурай эрьедэ, Орешково тосхон шадар санын hайн баазануудтайбди, — гэжэ багшанарай институдай доцент **Б. Д. Савданов** хэлэбэ.

—Физическэ хүмүүжүүлгын факультедтэ абтаhан студентнэр спортын алибаа зүйлнүүдээр холын мурысөөнүүдтэ ошоод ерэхэдээ, шалгалта, зачедуудhаа гээгдэдэг, тэдэнээ тушааха болоходоо тулгардана. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тэдэнэр дунда hургуули дүүргэхэдээ, эрдэм мэдэсынгээ талаар найдамтай үндэhэгүй гарашаhа гээшэ ха. Эдэ бүгэдэhөө боложо, студентнэрэй зариманиинь институдаа орхихо баатай болоно. Энээнние гуримшуулха хэрэгтэй.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, **А. А. Бадиев** республика дотороо спорт хүгжөөхэ хүдэлмэри бүри үргэдхэхэ, аша үрэтэй болгохо асуудал дээрэ тогтоhон, спортын бүлгэмүүдэй болон районуудай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хэрэгтэ саг үргэлжэ анхаралтайгаар хандахыень уряалhан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

МОНГОЛОЙ ЖУРНАЛИСТНУУД АЙЛШАЛБА

Монголой Арадай-революционно партиин түрүүшын съездын үнгэргэгдэhэн газартай танилсаха зорилготойгоор МНР-эй журналистнууд Хяагта хотодо айлшалаад бусаа hэн. Аяншалагшадай бүлэгые «Новости Монголии» газетын хүдэлмэрилэгшэ Б. Бадар хүтэлбэрилөө. Бүлэгэй бүридэлдэ Монголой телеграфна агентствын фотокорреспондент Д. Цэрэннадмит, «Новости Монголии» газетын корреспондент Очинбат, «Монголия» журналай корреспондент Ж. Жаргал гэгшэд оролсоо. Хэблэлэй органуудай түлөөлэгшэд МНРП-гэй нэгэдэхи съездэ зорюулhан материалнуудые эндэ бэлдэбэ.

Танилсахада, Б. Бадар Эрхүүгэй гүрэнэй университет дүүргээ hэн. Тиихэдэ Очинбат 1979 ондо Москвагай гүрэнэй университет дүүргээ. Ж. Жаргал Москва[illegible]тын хариин хэлэн[illegible] институт түгэсхэhэн юм. [illegible]рэ «Монголия» журнал[illegible] бан жэлэй туршада [illegible] Д. Цэрэннадмит хэдэн [illegible] фотокорреспондентээр хү[illegible] зуураа, мэргэжэлэйнгээ [illegible] сануудые эрхим hайнаар [illegible] далаа. Японда үнгэргэгд[illegible] уласхоорондын фотоконку[illegible] хабаадалсахадаа, «Гимна[illegible]» гэhэн зурагайнгаа түлөө [illegible]кон» фотоаппарат шан [illegible] байна.

МНР-эй журналистнууд [illegible] Баатарай гэр-музейдэ, В. [illegible]ручевой нэрэмжэтэ [illegible] орожо хараа.

В. ПЕТ[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [illegible] корреспондент Д. Цэр[illegible]мит.

Авторай ф[illegible]

Мүнөөдэр—Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр

ҺАЙНДЭРЭЙ БАГЛАА СЭСЭГҮҮД

Республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хожын горзеленхозой управлениин хүдэлмэрилэгшэд ондоо тээhээ асарагдаhан сэсэгүүдые үргүүлхэ туршалгын хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэбэ. Энэ хадаа Грузиин ССР-эй «Сухуми» совхозой сэсэг ургуулагшадтай тогтоогдоhон харилсаа холбооной аша үрэ болоно. Ингэжэ Грузиин субтропикhоо асарагдаhан сэсэгүүд Забайкалиин теплицэнүүд дотор hалбараи ургажа, ажалша хүнүүдэй урма баяр, hайндэрнүүдэй бэлэг болобо.

Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй hайндэр — Мартын 8-най урдахана нарата Грузиин Сухуми хотоhоо элдэб үнгын сэсэгүүд самолёдоор Улаан-Үдэдэ асарагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ горзеленхозой хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэhэн хэдэн мянгаад баглаа сэсэгүүд хотын ажалшадта наймаалагдажа, эхэнэрнүүдтэ барюулагдаба.

Манай корр.

МҮНГЭШЭ ДАРХАН

Заха холын Захаамин нютагта түрэhэн мүнгэшэ дархан Долгор Лубсановна Логиновагай уран гараараа бүтээhэн зүүдхэлнүүдые хараа, үзөөгүй хүн республика доторнай хомор юм. Долгор Лубсановна 1959 ондо Москвада болоhон Буряадай литература, искусствын декадада хабаадалсажа ерээ бэлэй.

Мүнөө уран дарханай бүтээлнүүд Москвада гүрэнэй музейнүүдтэ, Улаан-Үдэдэ Сампиловай нэрэмжэтэ уран hайханай музейдэ хадагалагдажа байдаг.

Улаан-Үдын районой Туламжа гэжэ hууринда Долгор Лубсановнагай зээ басаган Валентина Бадмаева ажаhууна, ажаллана. Энэ басаган уг гарбалайнгаа уран бэлигые үргэлжэлүүлэн, мүнгэшэ дархан болонхой. Эртэ үглөөнhөө эхилээд, үдэшэ орой болотор алха, дүшын абяа зэдэлүүлжэ hуудаг юм. Тэрэнэй үбгэн эсэгэнь мүн лэ нютагтаа суутай мүнгэшэ дархан ябаhан гэжэ зон хэлсэдэг, магтадаг байха.

Валя басаган арбадахи класс дүүргээд байхадаа, мүнгэшэ дарханай нюусатай үсэд нэтэрүүгээр танилсажа, шудалжа эхилhэн байгаа. Тиин Улаан-Үдэ хотодо дүтэ нүүжэ ерэмсээрээ, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Радна Дамнилович Нохоровой хүтэлбэри, hургаал доро мүнгэшэ дарханай мэргэжэл шудалаа юм.

Һүбэлгэн бэрхэ, уран басагатай Валентина Бадмаева республикын Уран зураашадай холбооной hанилнуудай, мүнгэшэ дархашуултай сүг хүдэлжэ эхилээ бэлэн. Богони сагай хугасаада hайн hургаал абажа, мэргэжэлээ хүгжөөжэ шадаhаниинь мартамаар. Нютагайнгаа басаган hайхана СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн болоо.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Валентина Бадмаева. 2. Залуу басаганай уран гараар бүтэhэн мүнгэн хутага.

Авторай фотонууд.

ДУУ, ХАТАР БЭЛЭГЛЭНЭ

Улаан-Үдын Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшангай хореографиин, вокальна бүлэгэй, бальна хатарай кружогуудай гэшүүд Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын hайндэртэ концерт эртээнhээ бэлдэhэн юм. Мүнөө эдир уран бэлигтэн предприяти болон эмхи зургаануудта хүрэжэ, элдэб мэргэжэлэй түлөөлэгшэдые урмашуулан баясуулна. Уржадэр эдэнэр Улаан-Үдын 16-дахи столовын хүдэлмэрилэгшэдэй урда наада табижа, зүрхэ сэдьхэлыень уяруулаа.

Гадна кружогуудай гэшүүн бүхэн эжынэрээ үрин-хай. Хабарай hайхан үдэр эжынэртээ бэлэг — дуу, шүлэгүүдые ханхинуулхань шуу. Уян нугархайгаар хатаркые, уран гоёор дуулахые hургадаг хүтэлбэрилэгшэд В. П. Мангутханова, И. В. Зотова гэгшэд эдиршүүлэй эдэбхиие дэмжэлүүлэн, гоё hайханда дуратайгаар хүмүүжүүлнэ.

Н. НИКОЛАЕВА.

ЭРХИМҮҮДЭЭ ТЭМДЭГЛЭБЭ

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг Буряадай хүдөө ажахын техникумдэ hая баяр ёhололой үдэшэ болобо. Техникумэй директор Н. Ф. Тихоненко үйлэдбэриин ээлжээтэ суглаан дээрэ үнгэрhэн табан жэл соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр арбадахи табан жэлэй ударнигай энгэртээ зүүдэг тэмдэг мүнгэн шантайгаар хоёр багшанартаа барюулба. Эдэмнай хэд гээшэб гэхэдэ, 1963 онhоо тус техникумдэ хүдэлдэг, ниитын эрдэмэй кабинедые даагша, партбюрогой гэшүүн Людмила Степановна Николаева, ургамал кабинедэй лаборант, месткомой гэшүүн, гушэад жэлдэ энэ хүдэлжэ байhан Любовь Петровна Литвинцева гэгшэд болоно.

Манай техникумэй түүхэдэ түрүүшынхиэ болоhон энэ ушар бухы коллективнаймнай баяр болоно. Эдэ хоёр хүндэтэй техникумэйнгээ Хүндэлэлэй дэбтэртэ, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан хурал дээрэ хүртэhэн нүхэдөө дахин дахин амаршалха дуран хүрэнэ.

М. МЕДОВАЯ.

Улаан-Үдэ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Мартын 8-hаа 14 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 8
ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҺАЙНДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 —Зарядкадаа зогсогты!» 10.00 — Таджигай ССР-эй Гостелерадиогой «Зебо» гэжэ хатарай ансамблиин концерт. 10.30 —«Будильник». 11.00 —«Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.00 —«Элүүр энхын булан» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.45 —Үглөөнэй почто. 13.30 —Хүдөөгэй час. 14.30—«Хүгжэмтэ киоск». 15.00 — А. Арбузов. «Старомодная комедия». В. Маяковскиин нэрэмжэтэ Москвагай академическэ театрай фильм-зүжэг. 16.35 — «Сагтай урдилдан». Кострома хотын льнокомбинадай бүд нэхэгшэ, КПСС-эй XXVI съездын делегат, Социалис Ажалай Герой В. Н. Пелтнева тухай очерк. 17.00 —«Эхэнэртэ инаг дуратайгаар» —уран шүлэгэй композици. 17.30 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 18.30 — Карел Готтын хабаадалгатай концерт. 19.00— Уласхоорондын панорама. 19.45 — Мультфильмнүүд. 20.10 — Фигурна hолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. Спортивна хатар. Юрын программа. США-hаа дамжуулга. 22.00 —«Время». 22.35 —«Сэнхир галхан». 00.20 — Шэнэ hонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00—Дамжуулгын программа. 18.05— Шэнэ hонин. 18.15—Спортын hонин. 18.30—«Светофор»—hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 19.00 — «Зүүн Сибирь»— киножурнал. 19.10—КПСС-эй XXVI съездын делегат, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Дашиевай концерт (үнгэтэ). 19.50—Соносхолнууд. 20.00 — «Эрхэтэн ба хуули». 20.50—«Пропавшая экспедиция» — уран hайханай фильм. 23.00—«Би бүхы бэлэгээ шамда бэлэглэхэ hэм» — уран зохёолой дамжуулга.

ВТОРНИК, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Эдиршүүлэй урин бүтээл». 10.35—«Ухаа уходи»— уран hайханай фильм. 12.15 — Дамжуулгын программа. 15.50—Оронной телевизионно студиин баримтата фильмүүдэй программа. 16.40 — РСФСР-эй арадуудай үбэлэй VII Спартакиада. Шаргаар hолжоролго.

Улаан-Үдэ. 17.20 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 18.00 — Киноочерк. 18.20—«Байгал» программа (буряадаар).

Москва. 18.50— М. Светловой үгэнүүдтэ зохёогдоhон дуунуудые Т. Калинченко дуулаха. 19.00 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». Первоуральска Новотрубна заводой дүй дүршэлhөө. КПСС-эй XXVI съездын делегат, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь Б. Н. Ельцин дамжуулгада хабаадаха. 19.30—«Зураг бүридэнь наран». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ» 20.00 — Фигурна hолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. США-hаа дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35— «Нүхэдэй шэг шарай». 23.20 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.35 — Боксоор уласхоорондын турнир. Финал. Болгариhаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.20— «Залуушуулай адресууд». 18.20— «Эрдэм наукын hонин».

Улаан-Үдэ. 18.50 — Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа. 19.20—«Бага газарта» баатаршалга харуулhан Мария» — баримтата фильм. 20.20—Д. Дылгеров. «Түрын болзор». Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй академическэ театрай зүжэг. Забhартань соносхолнууд.

СРЕДА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Эдир спортсменэй ехэ арена». 10.35 — «Мартагдашагүй дуунууд». 11.20 — «Ан амитадай ажамидарал». 12.20— Шэнэ hонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50—«Кадушкинский вариант». Телевизионно баримтата фильм. 16.10 — Концерт. 17.10— «Буратинын выставкэ».

Улаан-Үдэ. 17.40—«Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга.

Москва. 18.10 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». КПСС-эй XXVI съездын делегат, КамЗ-ын шудхалгын үйлэдбэриин [illegible] бригадир Г. С. Баштанюк тухай очерк.

Улаан-Үдэ. 18.30—«Байгал» программа.

Москва. 19.00—«Горнистнууд, харюусагты!». 19.30— «Хүхюун нотонууд». 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00—«Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, бэдэрэлгэнүүд, абтаха хэмжээнүүд». Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский дамжуулга хүтэлбэрилхэ. 20.35 — «Дом у кольцевой дороги»— телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Ираклий Андрониковой. «Ехэ зал тухай дурсалга». — телевизионно фильм. 23.55 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.40 — «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 18.10—«Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туhаламжа».

Москва. 18.30 — Концерт.

Улаан-Үдэ. 19.00—Соносхолнууд. 19.10 — «Факел» —залуушуулда зорюулагдаhан дамжуулга. 19.40 — «Арадай уран бэлигэй булагhаа» — киноочерк. 20.00 —«Гори» — hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 20.25 — «Би дуу шагнанаб» —фильм-концерт.

ЧЕТВЕРГ, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Үхибүүдтэ ан амитадай зулзагад тухай». 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 12.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 13.00 — Шэнэ hонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — «Шахтернуудай габшагай дабшаса» — телевизионно баримтата фильм. 16.15 — Москвагай Ленинэй орденто сэрэгэй округай дуунай ба хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Хабарай аялганууд» — фильм-концерт. 17.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.45 — «Байгал» программа. 18.15 — «Нүхэсэнэбди, мүрысэнэбди». Шэтын телевидениин студиин программа.

Москва. 19.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». Социалис экономикые хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулга. 19.30 — «Хабарта — манай аялга» — мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Советүүдэй гүрэн». КПСС-эй XXVI съездын делегатууд — [illegible] сельсоветэй түрүүлэгшэ А. Ф. Понамарев ба [illegible] хабаадаха. 20.25 — «Дом у кольцевой дороги» — олон серитэй телевизионно уран hайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Хүгжэмэй анабайдал» — телевизионно журнал. 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Спартак». Забhартань 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.10 — «Шатарай hургуули». 17.40 — Армениин ССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 18.15 — «Орлёнок» телестудида Социалис Ажалай Герой, Дайшалхы Алдар солын гурба шатын орденой кавалер, Алтайн крайгүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Т. Христенкотэй юнкорнууд уулзаха.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Соносхолнууд. 19.10 — «Коммунистнууд тухай табан дуун» — баримтата фильм. 19.20 — Түрүү дүй дүршэл тухай кино мэдээсэл. 20.40 — Фильм-концерт.

ПЯТНИЦА, 13.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!» 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (2-дохи сери). 12.10 — Ленинградска областиин ба Ленинградай профтех-hуралсалай Соёлой ордоной баянистнуудай оркестрэй концерт. 12.25— Шэнэ hонин. 15.25 —Дамжуулгын программа. 15.30— Шэнэ hонин. 15.50 —«Арадуудай бүхэдэлхэйн парламент» — баримтата фильм. 16.00 — «Зарницын» замаар. Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Армиин генерал И. Гусаковский ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь А. Федулова гэгшэд дамжуулгада хабаадалсаха. 16.30 — Узбегэй ССР-эй арадай артистка М. Шамаева дуулаха.

Улаан-Үдэ. 16.55 —«Байгал» программа.

Москва. 17.25 — Санын спортоор дэлхэйн кубок. Норвегиhээ дамжуулга. 18.05 — «Онтохондо айлшаар». «Морозко» — уран hайханай фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Ф. Шопен. Хүгжэм. 20.20 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (3-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35 — «Киногой hонин». 23.10 — Хойто зүгэй ород арадай дуунууд. Түбэй телевидени ба [illegible] союзна радиогой академическэ хоор гүйсэдхэхэ. [illegible] — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Трактор». Забhартань 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

СУББОТО, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Т[illegible]хидтэ зорюулагдаhан [illegible]жуулга». 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — т[illegible] фильм (3-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 12.15 — [illegible] дэлмэришэнэй бүлэ соо [illegible] гөө оло». Залуушуулда [illegible]рюулагдаhан дамжуу[illegible] 12.45 — «Пионери» — [illegible]ножурнал. 12.55 — [illegible] бэлигтэн тухай хөөрөөн[illegible] Г. Васильев (буряадаар).

Москва. 13.20 — «Сп[illegible]лотогой» 11-дэхи ти[illegible] 13.30 — «Энээнние та[illegible]шадахат». 14.25 — [illegible] часаар урилдшалан». СС[illegible]эй дэбисхэр дээрэ 1981 [illegible] апрелиин 1-hээ сагые [illegible] нээр хэмжэхэ гурим ту[illegible] 14.45 — «Танай ду[illegible]номууд». 15.30 — «Мү[illegible]дэр — түби дэлхэйдэ». [illegible] — Үхибүүдтэ. «Счастли[illegible] плавания» — уран hайх[illegible] фильм. 17.00 — «Мэ[illegible]аад, юрэ бусын юумэн». [illegible] — «В. Карева дуула[illegible] 18.30 — Политическэ [illegible]жэлэгшэ Ю. А. Летун[illegible] хэhэн хөөрэлдөөн. 19.00 «Сестрица Аленушка и [illegible]тец Иванушка», «Остор[illegible] щука» — мультфильм[illegible]дэй программа. 19.30 «Правда» газетын пол[illegible]ческэ шэнжэлэгшэ Ю. Жуков уласхоорондын [illegible] далаар хөөрэлдөө [illegible] 20.15 — Концерт. 20.45 «Мы, нижеподписавшиеся» телевизионно уран hайх[illegible] фильм (1-дэхи сери). [illegible] — «Время». 22.35 — «[illegible]нижеподписавшиеся» — [illegible]левизионно уран hайх[illegible] фильм (2-дохи сери). [illegible] —Спортын программа: Санын спортоор дэлхэйн [illegible]бок. Эрэшүүл. 50 км. [illegible]вегиhээ дамжуулга. 2. [illegible]руу hурэлгээр уласхоо[illegible]дын мурысөөн. 00.35 — [illegible]нэ hонин.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Шэнэ ажамидаралай түйлахадаар бүтэн» — түрүү бэшэг. «Республикымнай ажалай удар» — мэдээсэлнүүдэй түүлгэ. «Совет эхэнэрнүүдтэ» — КПСС-эй ЦК-гай амаршалга. «Эхэ оромнай басагадаа алдаршуулна» — Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан [illegible] сургаал тухай.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Эб найрамдал [illegible]» — Л. Седыхэй статья. «Гэр бүлэ гэжэ гү, али хубиин хамhабарини ажахы гэжэ юун бэ?»

—Я. Николаевай «Коммунистнуудай [illegible]» —В. Алешинагай «Амаршалгын мүргэл» — мэдээсэлнүүдэй суглуулга. «Мартын 8» — С. [illegible], Ю. Извековой [illegible].

Гурбадахи хуудаhанда. «Эрид хубилалтануудай [illegible]» — Пономаревой статья. [illegible]

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Алло, диспетчер шагнажа байна...» — [illegible] корреспонденци.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-06, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. Н-01470. Заказ № 57. Индекс 50[illegible]